

Analiza językowo-kulturowa nekrologów z *Życia Warszawy* 1950r (wersja robocza)**ZOBACZ WYKAZ NEKROLOGÓW, KTÓRY ZNAJDUJE SIĘ NA KOŃCU ARTYKUŁU**

W analizowanym materiale występują trzy rodzaje ogłoszeń pogrzebowych, do których należą informacje o śmierci i pogrzebie, rocznicy oraz podziękowania. Najważniejszym elementem analizowanego materiału jest informacja podana do publicznej wiadomości, która zawiadamia o śmierci osoby zmarłej w indywidualnym, instytucjonalnym bądź zbiorowym nekrologu.

Nadawcy nekrologów identyfikowali osobę zmarłą przede wszystkim pełnym imieniem i nazwiskiem. Do rzadkości należało podanie drugiego imienia zmarłego (*Filip Julian Maj, Tadeusz Walek Czernecki*), co się we współczesnych nekrologach nie zdarza. Bardzo często nadawcy nekrologów mężczyzn podawali przydomek, który stanowił dodatkową formę identyfikacji np.: *Władysław Dunin-Wąsowicz, Jerzy Dunin Karwicki, Bolesław Dermanowski-Majski, Stanisław Koźmian-Rejchert, Feliks Świętopętk Słupski, Władysław Zaremba-Celiński, Kazimierz Wolski-Lichtenberg*. Nekrologi osób związanych za życia z partią lub organizacją robotniczą były poprzedzone oficjalną formą wzajemnego zwracania się: *towarzysz* np.: *Tow. Jasiński Albert-członek podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR*. Symptomatyczne jest zamieszczanie przed nazwiskiem zmarłego formy *kolega*¹: *Kolega Jarosz Tadeusz, Kol. Markowski, Kol. Dunin-Wąsowicz (Nr. 239)*.

Sposób identyfikacji kobiet sprowadzał się zazwyczaj do podania przede wszystkim pełnego imienia i nazwiska, imienia i nazwiska rodzowego z przyimkiem z np.: *z Martinów Wanda Maciejowska, Helena z Przybyłowskich Dobrucka, Helena Dziekońska ze Skawińskich* oraz podwójnego imienia zmarłej: *Wandel Anna Natalia z Franke*; imienia i nazwiska męża, które kończyło się sufiksem *dzierżawczym-owa lub-owej* np.: *Karola z Czarnockich Klembergowa, Zofii z Ciborowskich Buckiewiczowej, Stanisławy ze Szkaradków Wdowiakowej, z Jamiołkowskich Janiny Franaszkowej, z Piotrkowskich Dadunowa Irena Marin, Maria Marszakowa, Stanisława z Białobrzeskich Ludwikowa Rudzka* oraz podwójnego i potrójnego imienia zmarłej: *z Łukasiewiczów Brodowska Barbara Wanda, z*

---

¹ *kolega* – *towarzysz pracy, nauki, zabawy [...]. Ktoś pracujący w tym samym zawodzie [...]. Panie kolego <<forma zwracania się do kogoś młodszego, równego lub niższego stanowiskiem.>>* w: M. Szymczak, *Słownik języka polskiego*, t. 1, s. 955.

Szamańskich Maria Julia Ewa Orłowska. Tego rodzaju konstrukcje składniowe należą do archaicznych i nie są stosowane we współczesnych nekrologach zwyczajowych. Stosunkowo często nadawcy analizowanych nekrologów przywoływali łacińską formułę *primo voto* (I voto), *secundo voto* (II voto) np.: *Klementyna z Wonikowskich I-voto Kowaluk, II-voto Jaworska, Lucyna z Kołakowskich Jastrzębska I-voto Konopacka, Bogumiła z Hessów I voto Księżycka II voto Nivet* oraz podwójnego imienia zmarłej: *Anna Janina z Filipowskich I voto Pollerpowa II voto Ryszkiewiczowa*. W badanym materiale nie znajdziemy nazwiska zakończonego sufiksem *-ówna*, które wskazywałoby na panińskie nazwisko zmarłej. W przypadku kobiet do rzadkości należało zamieszczanie oficjalnej formy wzajemnego zwracania się *towarzysz, towarzysza* oraz zaznaczenia nazwiska panińskiego formą pełną lub skróconą z *domu, z. d* np.: *Tow. Lucyny Kuligowskiej z domu Kaleta, Franciszka Rojewska zd. Jagodzińska*. W nekrologach żeńskich rzadziej pojawiającą się przed nazwiskiem zmarłej nobilitującą informacją jest sprawowana funkcja i zdobyty tytuł naukowy: *Dyrektorki, Doktor Janiny Popielewskiej*. W celu identyfikacji zmarłego nadawcy stosowali formę hipokorystyczną przede wszystkim wobec imion dzieci: *Stachulek, Marczelek, Pawełek, Rysio*, w mniejszym stopniu także u osób dorosłych: *Jasia, Walek*.

Dodatkową formą identyfikacji wskazującą na konspiracyjną działalność zmarłego były pseudonimy, które pojawiały się w mniejszym stopniu. Nazwami pseudonimów były imiona: *Anna, Albin², Kazik, Zbyszek*, nazwiska: *Karski, Wiklud*, przezwiska: *Juno, Paula, Miedziany, Gwoździk*. Na specyfikę badanych nekrologów wpływa ponadto wymienienie w anonsie obok części onomastycznej używanego pseudonimu artystycznego zmarłego, który był art. dram.: *Jan Bielisz*. Do rzadkości należała zamieszczana przez nadawców przynależność zmarłego do A.K wraz z pełnioną funkcją: *ppor. A.K, strzelec A.K, żołnierz A.K. bat. „Kilińskiego”, kpr. podch. ze zgrupowania Chrobry II* oraz informacji o charakterze więzionego: *b. więzień polityczny*.

W przypadku nekrologów żeńskich z *Życia Warszawy* 1950r pojawiały się informacje związane ze stanem cywilnym zmarłej np.: *żona Ignacego profesora Politechniki Warszawskiej, żona wicedyr. Banku Rolnego, żona dr. med., wdowa po pośle na Sejm, wdowa po śp. Janie, wdowa po śp. Kazimierzu Sędzi Sądu Najwyższego*.

Obok części onomastycznej zmarłego zamieszczano ponadto w mniejszym stopniu informacje dotyczące rodziców: *najukochańszy synek Genowefy z Poniatowskich i Wacława*.

---

² *Albin*-imię męskie pochodzenia łacińskiego. Wywodzi się od słowa oznaczającego „biały”, w: Wikipedii.

Sfera emocjonalna wyeksponowana bywa przy okazji podkreślenia więzów rodzinnych łączących nadawcę anonsu ze zmarłym: *ukochany syn mój i siostrzeniec, najukochańszy Mąż i niezastąpiony Ojciec.*

Symptomatyczne dla badanych nekrologów jest nobilitowanie osób zmarłych poprzez zamieszczanie przed nazwiskiem informacji o zdobytym wykształceniu, sprawowanej funkcji i wykonywanym zawodzie: *Dr Stanisław Koźmian-Rejchert, Mgr Jan Kobuszewski, inż. Mirosław Morski-kierownik Budowy mostów na Sanie i na Bugu, Dyrektor Jakub Bochenek, Adwokat Filip Jakub Maj.* Analogiczną sytuację odnajdujemy w lekturze anonsu po części onomastycznej, po której w wypadku osób młodych nadawcy eksponują szkołę bądź uczelnie cieszącą się uznaniem społecznym: *student Politechniki Warszawskiej, student Wydz. Chem. Politechniki Warszawskiej,* zaś u osób dorosłych **wyuczonym zawodzie:** *mgr praw, artysta-malarz, pedagog, aktor, literat, reżyser, górnik, lek. dentysta; fotografik, linotopista [...]* **tytule naukowym:** *prof. Instytut Muzycznego w Kaliszu, prof. Akademii Sztuk Pięknych, dr praw, dr filozofii, prof. Politechniki Warszawskiej, inż. architekt, doktor inżynier,* **pełnionej funkcji:** *b. dyrektor Departamentu Nauki i Szkół Wyższych, b. dyrektor Funduszu Kultury Narodowej, sekretarz Rady Naukowo-Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, redaktor czasopisma „Wiadomości Lekarskie”, sekretarka prezydenta m. Jeleniej Góry, komisarz ziemski w Pułtusku, przewodniczący komisji rewizyjnej „ZAIKSU”, prezes Polskiego Związku Fotografików, kierownik Buchalterii Tygodniowej Biblioteki Obiegowej SWO, senior kapituły Fotoklubu Polskiego, minister Rządu RP, pierwszy minister kultury i sztuki w odrodzonej Polsce, Tow. Sztuki Drukarskiej, b. minister spraw zagranicznych, minister pełnomocny i poseł nadzwyczajny R.P w Hadze, naczelnik wydziału kultury i sztuki, b. sędzia Najw. Sądu Wojsk. Odr. Wojsk. Pol., mjr. dypl. W. P, ppor. W. P., ppłk w st. spocz., [...],* **członkostwie:** *członek zasłużonego h.c. Kasy im. Mianowskiego, członek Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR przy Minist. Przemysłu Ciężkiego, b. członek KZMP, członek komisji Eksportu Wewnętrznego, członek Związku Polskich Artystów Plastyków, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, członek honorowy Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza, członek koła Z.M.P. przy S.W.O „Czytelnik”, członek organizacji PPR, b. członek Rady Nadzorczej Zakładów Ostrowieckich, Tow. Ubezpieczeń „Przezorność”,* **przyznanym tytule:** *dr. hc. Uniwersytetu Warszawskiego,* **odznaczeniach i nagrodach:** *Złotym Krzyżem Zasługi i komandorią z gwiazdą Orderu Polonia Restituta, kawaler Krzyża Walecznych, Krzyża Niepodległości z mieczami, Srebrny Krzyż Zasługi, Sztandarem Pracy i Komandorią z Gwiazdą Odrodzenia Polski, kawaler Orderu Virtuti Militari, Krzyża Zasługi z mieczami i 2-krotnie odznaczony Krzyżem Walecznych, nagrodzony Państwową Nagrodą Artystyczną.*

Nadawcy ponadto eksponowali pionierskie dokonania zmarłego i wybitne osiągnięcia na gruncie działalności zawodowej i społecznej: *nestor fotografii polskiej, twórca fotografii ojczyznej, twórca filmu „Czarci Zlew”, twórca i redaktor „Poradnika dla samouków”, „Nauki Polskiej”, „Organu”, założyciel i dyrektor bibliotecznej fundacji im. J.J. Michalskich, wybitny kompozytor, wybitny pracownik naukowy w dziedzinie historii sztuki, światowej sławy dramaturg i satyryk, wielki pisarz polski, zasłużony organizator muzealnictwa Polski Ludowej, zasłużony organizator życia muzycznego etc.*

W nekrologach instytucjonalnych nadawcy w sposób szczególny podkreślali poniesioną stratę dla środowiska, w którym zmarły pracował oraz cechy charakteru: *w zmarłym tracimy wybitnego fachowca oraz cenionego dla swych zalet osobistych przez ogół pracowników wzorowego zwierzchnika i kolegę; w Zmarłym Sztuka Polska traci wybitnego artystę; utraciliśmy zasłużonego i wieloletniego pracownika dzielącego od zarania powstania „Mostostalu”, jego pionierskie trudy dla odbudowy kraju; tracimy Kolegę, który swym piórem walczył o demokrację i postęp; nauka Polska traci wybitnego postępowego uczonego, a młodzież opiekuna i nauczyciela; Sztuka Polska traci w Nim jednego z czołowych artystów grafików, znanego ilustratora książek i zasłużonego pedagoga; tracimy wzorowego sportowca Polski Ludowej,*

Toponimy stanowią bardzo ważną część nekrologu. W wypadku omawianych nekrologów z *Życia Warszawy* 1950r określają miejsce: **urodzenia** (*ur. 6.X.1876 w Olsztynie, urodzony 29.IX.1870r w Nowym Folwarku (pod Częstochową), ur. dn. 1. V. 1889 w Sakniewie ziemi suwalskiej, urodzony 11.XII.1912r w Zagórowie - woj. poznańskie* **zesłania**: *b. jeniec wojen z 1939r, jeniec Stalagu XB w Sandbostel* **śmierci**: *śmierć w obozie koncentracyjnym, zmarł nagle w Buchniku (koło Jabłonny), zmarł nagle [...] w Drewnicy koło Gdańska, zginął [...] na terenie Niemiec w podróży służbowej do Warszawy, zmarł w Mauthausen, zmarł na obczyźnie* **zamieszkania**: *ostatnio zamieszkały w Kłodzku, zginął [...] w górach w Zakopanem* **pracy**: *kustosz Muzeum Narodowego w Warszawie, kierownik Budowy Mostów na Sanie i na Bugu, długoletni pracownik Agrilu i Zjedn. Przem. Drzewnego w Warszawie, pracownik teatru „Syrena”, pracownik naukowy Instytutu Badań Literackich,* **miejsca eksportacji zwłok**: *eksportacja zwłok z domu Konopacka 10 do kośc. na Bródnie 26 bm., eksportacja zwłok z domu przy ul. Słowackiego nr. 38/46 do kościoła nastąpi dn. 6 tj. we wtorek o godz. 5 po poł. (zob. Nr. 154), wyprowadzenie zwłok ze szpitala ss. Elżbietanek na Mokotowie do kościoła w Wilanowie,* **pochówku**: *pochowanego w Warszawie na Powązkach, został pochowany w Pułtusku, [...] pochowane w grobie rodzinnym na cmentarzu przy ul. Okopowej,* **miejsca nabożeństwa żałobnego**: *msza żałobna w kościele św. Wawrzyńca na*

Woli na miejscu potwornej zbrodni, miejsca odjazdu na pogrzeb: odjazd z Warszawy kolejką elektryczną przy ul. Nowogrodzkiej, miejsca pobytu więzionych: więzień hitlerowskich obozów koncentracyjnych, więzień carskiej Cytadeli w Warszawie i obozu w Oświęcimiu, b. więzień obozu w Dachau, b. więzień GrossRosen i Mauthausen, więzień Pawiaka, Majdanka, Buchenwaldu zmarłego w Villiach (Austria), miejsca egzekucji: egzekucja na Pawiaku, miejsca zamordowanych wraz z dokładną datą zdarzenia: zamordowany przez gestapo 29. V.1943r. na Pawiaku, zamordowanych w obozie w Leitmeritz, miejsca rozstrzelanych wraz z dokładną datą zdarzenia: rozstrzelanej 23.9.44 na Powiślu, rozstrzelanej na Pawiaku 27 maja 1944r, rozstrzelani w Aninie, zmarłych: zginął na barykadzie, zmarłej w ob. Ravensbrück 7. II.1945r. poległych: poległego w powstaniu warszawskim w walkach na Woli.

Symptomatyczne dla okresu wojny i okupacji było określenie w nekrologu lakonicznej daty śmierci zmarłego: *rozstrzelanych na wiosnę 1940r przez gestapo w Palmirach* (zob. aneks Nr. 90), *zmarła w obozie w Leitmeritz w grudniu 1944* (zob. aneks Nr. 107).

Nadawcy analizowanych nekrologów oprócz miejsca śmierci określali okoliczności i przyczynę zgonu zmarłego: *zginął śmiercią tragiczną w wypadku samochodowym na terenie Niemiec w podróży służbowej do Warszawy, zmarł nagle w czasie pełnienia obowiązków służbowych, zginął na barykadzie trwając do ostatka na powierzonym mu przez rewolucyjny lud Francji posterunku naczelnego wódz sił zbrojnych Komuny Paryskiej gen. J. Dąbrowski (Nr. 141), zginął śmiercią tragiczną w górach w Zakopanem, zginął śmiercią tragiczną, jadąc w godzinach wieczornych na motocyklu drogą z Kąkolewa do Leszna.*

Osoby zmarłe związane za życia z miejscem urodzenia, zamieszkania określano wyrazem *obywatel* np.: *obywatel ziemski wsi Szamoty, obywatelka m. st. Warszawy, b. obywatelka m.st. Warszawy.*

Najliczniejszą grupę stanowili zmarli wyznania rzymskokatolickiego: *pogrzeb odbył się dnia [...] na Starym Cmentarzu Katolickim w Łodzi* (zob. aneks Nr. 42), w mniejszym stopniu Ewangelicko-Augsburskiego: *Wyprowadzenie z kaplicy [...] na cmentarz Ewangelicko-Augsburski* (zob. aneks Nr. 209), o czym informują miejsca pochówku.

Anonsom osób zmarłych wyznania rzymskokatolickiego towarzyszą informacje o treści: *opatrzona św. Sakramentami po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami po długiej i ciężkiej chorobie.* Analizowane warszawskie nekrologi prasowe z 1950 r. w przeważającej większości były opatrywane tradycyjnym symbolem religijnym *Ś.P.*

W badanych nekrologach prasowych z *Życia Warszawy* 1950r śmierć wyrażana jest przez nadawców najczęściej w sposób bezpośredni: *zmarł/zmarła.* Określenie to precyzowane

jest przez dodatkowe informacje związane z czasem śmierci (*zmarł przedwcześnie-* (zob. aneks Nr. 300), *zmarł nagle*), okolicznościami, rodzajem i miejscem śmierci zmarłego: (*zmarł nagle w Buchniku koło Jabłonny*, *zmarł nagle na aneuryzm serca* (zob. aneks Nr. 11), *zmarła nagle w czasie pracy*, *zmarła śmiercią tragiczną*, *zmarł na obczyźnie* (zob. aneks Nr. 332), *zmarł w obozie w Leitmeritz w grudniu 1944* (zob. aneks Nr. 107), *tragiczna śmierć*. W badanym materiale zastępczymi określeniami śmierci, które charakterystyczne były dla czasów wojny to: *zginął*, *poległ*, *rozstrzelany*, *zamordowany*. Określeniom tym towarzyszą dodatkowe informacje dotyczące bezpośredniej przyczyny śmierci, czasu i miejsca śmierci np.: **zginął**: *zginął śmiercią tragiczną na posterunku*, *zginął na barykadzie*, *zginął śmiercią tragiczną w wypadku lub katastrofie samochodowej*, *zginął śmiercią tragiczną w górach w Zakopanem*, *zginął pod Ożarowem w walce z najeźdźcą*; **poległ**: *poległ w obronie Warszawy* (zob. aneks Nr. 207), *poległ w Powstaniu Warszawskim* (zob. aneks Nr. 209), *poległ w akcji na Kuischerę* (zob. aneks Nr.29); **rozstrzelany**: *rozstrzelany na wiosnę 1940 przez gestapo w Palmirach* (zob. aneks Nr. 90), *rozstrzelanej na Pawiaku 27 maja 1944r*, *rozstrzelanej 29.VI.40r w Lublinie* (zob. aneks Nr. 288), *rozstrzelany 23.9.1944r na Powiślu* ; **zamordowany**: *zamordowany w obozie w Leitmeritz 1.I.45r*, *zamordowany przez oprawców hitlerowskich*, *zamordowany przez gestapo 29.V.1943 na Pawiaku* (zob. aneks Nr.173), *bestialsko zamordowanych [...] przez hitlerowców*.

W mniejszym stopniu nadawcy przy informowaniu o śmierci zmarłego używali ekspresyjnego języka, który był wyrażany m. in w rozbudowanej metaforze końca widocznej w sformułowaniu: *zakończył życie nagle*, w metaforze odwołującej się do religii związanej z istnieniem życia po śmierci: *zasnął w Bogu*, w eufemistycznym zwrocie zaliczającym się do metafory przejścia był czasownik *odejść*: *najlepsza matka odeszła* (zob. aneks Nr. 136), *odeszła od nas po długich i ciężkich cierpieniach*. W badanym materiale eufemistycznym określeniem związanym z oddaniem własnego życia w darze jest ponadto zwrot: *oddął Bogu swą zacną duszę* (zob. aneks Nr. 189). W nekrologach rocznicowych śmierć wyrażana jest w sformułowaniach: *rocznica śmierci rozstrzelanych w Aninie* (zob. aneks Nr. 116), *rocznica zgonu nieodżałowanej* (zob. aneks Nr. 73), *rocznica bestialsko zamordowanych 5 sierpnia 1944 przez hitlerowców*, *rocznica egzekucji na Pawiaku* (zob. aneks Nr. 45), *w 25 rocznicę stracenia*. W jednym z nekrologów nadawca na określenie śmierci użył formy: *nie żyje*.

Nadawcy w mniejszym stopniu badanych nekrologów prasowych z *Życia Warszawy 1950* przywoływali pamięć związaną z działalnością dla kraju, w której uczestniczyła osoba zmarła: *uczestnik walk o niepodległość Polski*, *uczestnik walk w 39r*, *powst. 1944r z baonu „Kiliński”*, *uczestnik walk przeciw faszyzmowi niemieckiemu*, *uczestnik walk o niepodległość*

i socjalizm, zasłużona działaczka na polu krzewienia oświaty i nauczania w tajnych szkołach w okresie zaborów 1894-1906r, uczestnik walk o szkołę polską 1905r, b. uczestnik walki o Demokrację i Niepodległość Polski w Belgii (zob. aneks Nr. 227), repatriant przybyły do kraju z Belgii w końcu lipca b.r., jeden z czołowych założycieli Związku Patriotów Polskich w Belgii[...].

W analizowanym materiale nabożeństwa żałobne odbywały się *za Jego duszę, za spokój duszy, za spokój kryształowej duszy ubóstwianego syna mojego [...]* (zob. m. in. aneks Nr. 33, 35, 52, 62, 90, 130, 142). W informacji o mającym odprawić się nabożeństwie nadawcy sporadycznie używali określenia: *egzekwie*. Ponadto były zamawiane msze żałobne z okazji urodzin bądź imienin zmarłego (zob. aneks Nr. 33).

Symptomatyczny i rzadziej występujący w badanym materiale był anons z informacją o **ekshumacji zwłok** osoby zmarłej wraz z miejscem pochówku: *ekshumacja zwłok ś.p Słosarskiego Adama odbędzie się 3.IV. o 8 rano z Sadyby, Goraszewska 28 na cmentarz miejsc (zob. też aneks Nr. 92) oraz nekrologi będące poinformowaniem jedynie o odbytym pogrzebie zmarłego: Ludwika Skalska lat 64 zmarła [...] i została pochowana na cmentarzu w Warszawie, przy ul. Okopowej o czym zawiadamiają Mąż, córka i zięć (zob. aneks Nr. 205, zob. też m. in. aneks Nr. 13, 26, 43, 57).*

Do rzadkości należały anonse informujące o dorocznym zwyczaju odprawiania nabożeństw żałobnych za osoby, które łączyła wspólna idea działania: *za zmarłych ś.p członków Zgromadzenia Drukarzy i członków Zw. Przem. Poligraficznego [...]* (zob. aneks Nr. 70, zob. też Nr. 62). Niekonwencjonalnym sposobem na upamiętnienie pamięci o zmarłym była zorganizowana msza św. za spokój duszy, na której odśpiewano pieśni religijne mające na celu oddać cześć prof. muzyki przez „drużynę śpiewaczą” (zob. aneks Nr. 172). Spośród analizowanych prasowych ogłoszeń o śmierci z *Życia Warszawy 1950r.* jest m. in. **najbardziej lapidarny nekrolog**, którego głównym celem było powiadomienie o śmierci zmarłego: *EUGENIUSZ RATYŃSKI, b. kapitan Wojsk Polskich zmarł dnia 30 stycznia 1950r. Stroskana żona z synami oraz rodzina (zob. w aneksie Nr. 31, zob. też aneks Nr. 19, 61, 328).*

W badanym materiale nadawcy sporadycznie zamieszczali nekrologi-podziękowania, które były wyrazem wdzięczności najbliższej rodziny dla osób uczestniczących w pochówku zmarłego: *PODZIĘKOWANIE Wszystkim, którzy okazali nam tyle życzliwości i dobroci w związku ze śmiercią (zob. aneks Nr. 21), PODZIĘKOWANIE Wszystkim tym, którzy oddali ostatnią posługę ukochanemu Mężowi i Ojcu (zob. aneks Nr. 70), Wszystkim kolegom i znajomym, którzy oddali ostatnia posługę nieodżałowanemu mężowi, synowi i bratu naszemu (zob. aneks Nr. 252).*

Nekrologi kończą się zazwyczaj członem przymiotnikowym *pogrążeni w głębokim smutku*. Dodatkowymi określeniami wskazującymi na stan emocjonalny nadawców anonsów wzmacniając tym samym wypowiedź są: *pozostawiając nas w ciężkim bólu* (zob. aneks Nr. 136), *o tej ciężkiej stracie, o tym strasznym ciosie zawiadamia, oznajmia: żałobną wieść, zaprasza stroskana, zrozpaczona, w nieutulonym żalu zboląta [...]*. Nadawcami zamieszczonych nekrologów na łamach *Życia Warszawy* w 1950r byli przede wszystkim **członkowie najbliższej rodziny zmarłego**: *matka, ojciec, ojciec nieobecny, córka, syn, mąż, żona, synowa, zięć, teściowa, dzieci, żona z dziećmi, wnuki, wnuczkowie, wnuczęta, prawnuki, prawnuczki, brat, ciotka, bratowa, szwagierka, siostrzenice, bratanek, bratankowie, bratanice, braterstwo, narzeczona, narzeczony, rodzina, dalsza rodzina, rodziny męczenników* **w wyrażeniach hipokorystycznych** także: *córeczka, synek, synkowie, siostrzyczka, braciszek* oraz **środowiska zawodowe** m.in.: *Warszawskie Towarzystwo Numizmatyczne, Komitet Kasy im. Mianowskiego, Ministerstwo Komunikacji, Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego, Ministerstwo Skarbu, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Zdrowia, kierownik Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Koło Zw. Zaw. Prac. Państw. przy Ministerstwie Handlu Zagranicznego, Generalna Dyrekcja Filmu Polskiego, Zarząd Główny Związku Górników, Zarząd Oddziału Warszawskiego Zw. Zaw. Dziennikarzy R.P, Wydział Lekarski wraz z młodzieżą akademicką, Związek Zawodowy Pracowników Sztuki i Kultury Koło przy Teatrze „Syrena”, Instytut Badań Literackich, Związek Literatów Polskich, Pracownicy Poselstwa R. P w Hadze, Związek Autorów, Kompozytorów i Wydawców ZAIKS, Dyrekcja, Rada Zakładowa i Koledzy Wytwórni Filmów Fabularnych w Łodzi, Związek Polskich Artystów Plastyków Okręg Warszawski, Dyrekcja i Pracownicy Banku Polskiego, Rada Naukowo-Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Podstawowa Organizacja Partyjna P.Z.P.R przy M.P.C, Fotografików, Dyrekcja i Rada Zakładowa Mostostalu, Profesorowie i koledzy Politechniki Warszawskiej* **i społeczne, z którymi zmarły był związany**: *koleżanki i koledzy, przyjaciółka, przyjaciele, znajomi, współpracownicy, byłe wychowanki, komitet rodzicielski, „drużyna śpiewacza”*.

Tekst nekrologu zakończony jest najczęściej należnym oddaniem czci osobie zmarłej wyrażonej słowami: *Cześć Jego Pamięci* oraz *Hołd Ich Pamięci*.

II. Specyfika nekrologów prasowych z *Życia Warszawy* 1950r

W analizowanym materiale występują nekrologi o charakterze artykułu osób znaczących, które skupiały się głównie na powiadomieniu o śmierci zmarłego i o

okolicznościach tego faktu poparte charakterystyką podkreślającą wybitne osiągnięcia i pełnione funkcje w środowisku zawodowym zarówno w kraju jak i poza jego granicami. W przeważającej większości anonsów powyższa forma zawiadomienia o śmierci nie zawierała istotnych informacji związanych z obrządkami pogrzebowymi por. m.in.: *Zgon Jana Bułhaka [...] Śmierć zaskoczyła go w Giżycku, dokąd wyjechał na jednodniową wycieczkę fotograficzną [...] Uważa się go za twórcę polskiej fotografii artystycznej [...]* Cały dorobek życia spalił się w czasie działań wojennych. W 1945r przystąpił do pracy od nowa. W okresie powojennym zdołał wykonać 8.000 zdjęć fotograficznych z całej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Odzyskanych (zob. też aneks Nr. 38); *W Bydgoszczy zmarł, przeżywszy lat 74 wybitny kompozytor, pedagog i zasłużony organizator życia muzycznego – Adam Wieniawski bratanek Henryka Wieniawskiego* (zob. aneks Nr. 110); *w wagonie kolejki WKD, w drodze z Podkowy Leśnej do pracy, zmarł nagle na aneurizm serca red. Władysław Zyglarski, jeden z najstarszych dziennikarzy warszawskich. Doświadczenia zdobyte przed I wojną światową i bezpośrednio po niej pozwoliły mu skutecznie pracować pomagając dziennikarzom i literatom* zob. aneks Nr. 11, *prof. Maksymilian Huber W Krakowie zmarł jeden z najznakomitszych uczonych polskich, laureat Państwowej Nagrody Naukowej, prof. Akademii Górniczo-Hutniczej, dr. inż. Maksymilian Huber. Maksymilian Huber ur. się w r. 1872 w Krościenku nad Dunajcem. w r. 1908 objął stanowisko prof. Politechniki Lwowskiej, gdzie sprawował też funkcje rektora* zob. aneks Nr. 341, (zob. też Nr. 38, Nr. 111, Nr. 120, Nr.163).

Na łamach *Życia Warszawy* 1950r często występują zbiorowe nekrologi rocznicowe przywracające pamięć o osobach, których łączył oprócz więzi rodzinnej m. in ten sam czas i miejsce pobytu w obozach i miejscach straceń, a także zdarzenia związane z okolicznościami i przyczyną śmierci podczas II wojny światowej: *msza św. za duszę [...] rozstrzelanej na Pawiaku 27 maja r. 1944 oraz Siostry Jej [...] zmarłej w ob. w Ravensbrück 7.II. 1945r* (zob. aneks Nr. 142), *w szóstą rocznicę śmierci ukochanych SYNÓW poległych w obronie Warszawy* (zob. aneks Nr. 207), *w szóstą rocznicę bestialsko zamordowanych 5 sierpnia 1944 roku przez hitlerowców* (zob. aneks Nr. 211), *w szóstą bolesną rocznicę tragicznego zgonu [...] zamordowanego przez oprawców hitlerowskich* (zob. aneks Nr. 211), *w szóstą rocznicę śmierci ukochanego syna* (zob. aneks Nr. 241), *w V rocznicę za spokój duszy [...] więźnia Pawiaka, Majdanka, Buchenwaldu* (zob. aneks Nr. 262), *w szóstą rocznicę śmierci ukochanego syna [...] poległego w obronie Warszawy* (zob. aneks Nr. 237), *w I bol. roczn. śmierci [...] i jego rodziny* (zob. aneks Nr. 276) *za spokój duszy w 5 rocznicę śmierci w obozie*

koncentracyjnym (zob. aneks Nr. 93), w *ósmą rocznicę śmierci rozstrzelanych w Aninie* (zob. aneks Nr. 116).

Analizowane nekrologi rocznicowe cechuje ponadto znacząca odległość czasowa od śmierci zmarłego. Dotyczy to przede wszystkim osób, które trwale zaznaczyły się w dziejach historii i narodu polskiego na płaszczyźnie wybitnych osiągnięć m.in. militarnych, a także w literaturze: *dwieście lat mija od urodzin* (zob. aneks Nr. 91), *79 lat temu zginął na barykadzie* (zob. aneks Nr. 141), *minęło 38 lat od chwili, kiedy na cmentarzu Powązkowskim złożono zwłoki* (zob. aneks Nr. 173), *przed 11 laty zginął pod Ożarowem w walce z najeźdźcą* (zob. aneks Nr. 249), *25 lat temu zmarł wielki pisarz polski* (zob. aneks Nr. 320), *w 100 rocznicę zgonu* (ob. aneks Nr. 340), *w 25 rocznicę śmierci trzech bohaterskich rewolucjonistów [...]* [zob. aneks Nr. 34(81)]. Myślą przewodnią (*leit motivem*) odległych nekrologów rocznicowych było wskrzeszenie pamięci i kultu osób, których dokonania i wyznawane ideały zostały poddane próbie czasu i mogły przetrwać w świadomości zostawionej spuścizny potomnym. Cechą łączącą odległe nekrologi rocznicowe zmarłych, którzy związani byli np.: z działalnością rewolucyjną była informacja związana z: miejscem, okolicznościami i przyczyną śmierci oraz notą biograficzną zmarłego: *Jarosław Dąbrowski wielki rewolucjonista polski. 79 lat temu zginął na barykadzie – trwając na powierzonym mu przez rewolucyjny lud Francji posterunku – naczelny wódz sił zbrojnych Komuny Paryskiej, gen. Jarosław Dąbrowski (1836-1871). [...]; rewolucyjny naczelnik Warszawy i członek Centralnego Komitetu Narodowego (w roku 1862), przygotowującego Powstanie Styczniowe – był niezłomnym bojownikiem o niepodległość i wolność Polski. [...]* *Był symbolem przyjaźni narodów Polski, Francji i Rosji. Nieśmiertelnym symbolem przyjaźni wszystkich ludów, walczących o wyzwolenie społeczne i narodowe* (zob. aneks Nr. 141); *W 25 rocznicę śmierci trzech bohaterskich rewolucjonistów. 25 lat temu [...]* *na Cytadeli rozstrzelani zostali W. Hibner, W. Kniewski, H. Rutkowski młodzi warszawscy metalowcy i członkowie Związku Młodzieży Komunistycznej. Zostali oni napadnięci przez policję przy próbie zamachu na zdrajcę i prowokatora Cechnowksiego, który miał na sumieniu dziesiątki działaczy robotniczych. [...]* *Dziś Polska Ludowa-Polska, o którą walczyli [...]* *oddaje hołd ich pamięci* [zob. aneks Nr. 34(81)]. Cechą łączącą osoby zmarłe pochodzące ze świata artystycznego i literackiego była informacja dotycząca przede wszystkim: przyczyny i okoliczności śmierci, wyznawanych poglądów, a także najważniejszych osiągnięć zawodowych: *w piątą rocznicę zgonu Stefana Jaracza. [...]* *Umarł przedwcześnie na gruźlicę, której nabawił się w obozie w Oświęcimiu [...]* *Artysta, którego sztuka jest dziś niedoścignym wzorem dla młodych pokoleń aktorskich* (zob. aneks Nr. 219); *40 rocznica zgonu E.*

Orzeszkowej, która „zwalczała fomy pańskie, moc przesądów, zbytnią dewocję-czytamy w „Wielkiej Literaturze Powszechnej”-i nie zaskarbiła sobie łask pańskich i kościelnych”. Wierzyła-sama o tym pisze-w „ludzkość w swych dążeniach nieprzepartych ku wszystkiemu, co wielkie, piękne i dobre oraz przypomnienie poruszanych przez wybitną pisarkę ważnych kwestii w publikowanych dziełach dotyczących m.in. ukazywanie prawdziwego obrazu świata w celnej krytyce, która budziła poczucie godności i szukania skutecznych metod walki zob. aneks Nr. 136, (zob. też aneks Nr. 45, 91, 136, 173, 247, 249, 303, 340 (2X), 341, 355).

W 1950r na łamach *Życia Warszawy* zamieszczono jeden z symptomatycznych i godnych uwagi anonsów, który sprowadzał się do zawiadomienia o modlitwie w intencji zaginionego w czasie powstania (zob. aneks Nr. 205).

Do oryginalnych należy nekrolog podkreślający znaczenie więzów rodzinnych łączących osobę zmarłą z nieżyjącym już dzieckiem: *Ś. P Franciszek Zygmunt GODLEWSKI ojciec Antka „Rozpylacza”* (zob. aneks Nr. 210)³.

Symptomatyczne dla badanego materiału były rodzinne nekrologi zbiorowe, które zawiadamiwały o mszy żałobnej za spokój duszy zmarłych, którzy zostali *rozstrzelani przez gestapo w Palmirach* (zob. aneks Nr. 90) i *na Pawiaku*, a także *zmarłej w ob. w Ravensbrück* (zob. aneks Nr. 142). Analogiczny charakter miały nekrologi, które podkreślały przyczynę śmierci związaną z pobytem zmarłego w obozach koncentracyjnych lub miejscach straceń: *zamordowany przez gestapo 29.V.1943r na Pawiaku* (zob. aneks Nr. 173).

W analizowanym materiale do rzadkości należały nekrologi z informacją o tymczasowym pochówku osoby zmarłej (zob. aneks Nr. 4) - *Ś.p. Urszula z Dombińskich 1-o voto Szymanowska 2-o voto Perłowska zmarła 25.XII.1949. Pochowana tymczasowo w Krynicy do czasu przewiezienia do Zawiercia. Mąż i Rodzina*

Dogodną formą zawiadomienia o śmierci ukazującą się na łamach *Życia Warszawy 1950r* była ponadto depeza prasowa. Donosiła ona głównie o śmierci najczęściej znaczącej w świecie osoby. Zawierała ona przede wszystkim informacje o tym, kim był zmarły, ile lat przeżył, skąd pochodził oraz jakie poglądy wyznawał i co uczynił w środowisku, w którym egzystował (zob. aneks Nr 90).

III. Elementy stałe i elementy zmienne nekrologów z *Życia Warszawy 1950r.*

A. Elementy stałe nekrologów z *Życia Warszawy 1950r.*

---

³ Antek Rozpylacz zginął w Powstaniu Warszawskim i był najdzielniejszym z grupy Sokoła. Poświęcono mu żałobny artykuł, który opublikowano w Biuletynie Informacyjnym w Nr. 50-258, 13 sierpnia 1944.

- identyfikacja mężczyzn poprzez podanie pełnego imienia i nazwiska zmarłego
- identyfikacja kobiet poprzez podanie pełnego imienia i nazwiska zmarłej
- wyrażenia hipokorystyczne wobec imion dzieci
- w wypadku osób młodych nadawcy eksponują szkołę bądź uczelnię cieszącą się uznaniem społecznym
- w wypadku osób dorosłych eksponowanie wyuczonego zawodu, zdobytego tytułu naukowego, pełnionej funkcji
- w nekrologach instytucjonalnych podkreślanie w sposób szczególny poniesionej straty dla środowiska, w którym zmarły pracował oraz cech charakteru
- toponimy: m.urodzenia, m. śmierci, m. nabożeństwa żałobnego, m. pochówku
- określenia wyznania: najczęściej rzymskokatolickie i informacje o treści *opatrzonego św. Sakramentami po długich i ciężkich cierpieniach*
- śmierć wyrażana jest słowem: *zmarł, zmarła*
- zastępczymi określeniami śmierci, które chartka. były dla czasu wojny były: *zginął, poległ, rozstrzelany, zamordowany*
- powyższym określeniom najczęściej towarzyszą dodatkowe informacje związane z bezpośrednią przyczyną śmierci, czasu i miejsca śmierci
- określenie śmierci w formie: *nie żyje*
- anons z informacją o ekshumacji zwłok zmarłego wraz z miejscem pochówku
- doroczny zwyczaj odprawiania nabożeństw żałobnych
- jeden nekrolog, który sprowadzał się do zawiadomienia o modlitwie w intencji *zaginionego w czasie powstania*
- nekrologi podziękowania
- nekrologi rocznicowe: znacząca odległość czasowa od śmierci zmarłego, który trwale zaznaczył się w dziejach i historii narodu polskiego na płaszczyźnie wybitnych osiągnięć m.in. militarnych, a także w literaturze
- formuła finalna sprowadzała się do wyrażenia stanu uczuciowego najbliższych w przyjętym zwrocie: *pogrążeni w głębokim smutku*
- nadawcami nekrologów byli przede wszystkim członkowie najbliższej rodziny

B. Elementy zmienne nekrologów z *Życia Warszawy* 1950r

- opatrywanie anonsu symbolem religijnym *Ś+P* lub brak symbolu religijnego
- identyfikacja mężczyzn poprzez podanie drugiego imienia zmarłego

- identyfikacja mężczyzn poprzez zamieszczenie przydomka, który stanowił dodatkową formę identyfikacji zmarłego
- poprzedzenie nazwiska formą wzajemnego zwracania się: *towarzysz, towarzyszka, kolega*
- identyfikacja kobiet: podanie imienia i nazwiska rodzowego z przyimkiem z np.: *Helena z Przybyłowskich Dobrucka* oraz podwójnego imienia zmarłej: *Wandel Anna Natalia z Franke*; imienia i nazwiska męża, które kończyło się sufiksem dzierżawczym *-owa* lub *-owej*; podwójnego i potrójnego imieni zmarłej, co się we współczesnych nekrologach nie zdarza; przywołanie łacińskiej formuły *prima voto, secundo voto*
- zaznaczenie nazwiska panieńskiego formą pełną lub skróconą z *domu, z.d*
- zamieszczenie przed nazwiskiem sprawowanej funkcji i zdobytych tytułów naukowych: *Dyrektorki, Doktor[...]*
- wyrażenia hipokorystyczne wobec imion osób dorosłych
- pseudonimy
- pseudonim artystyczny
- przynależność do AK wraz z pełnioną tam funkcją
- stan cywilny zmarłej
- informacje dotyczące rodziców zmarłego zamieszczane tuż po części onomastycznej wraz z emocjonalnym stosunkiem wyrażonym m.in.: *najukochańszy synek Genowefy z Poniatowskich i Wacława*
- relacje nadawców anonsu z osobą zmarłą były wyrażone poprzez: *ukochany syn mój i siostrzeniec*
- podkreślenie znaczenia więzów rodzinnych łączących osobę zmarłą z nieżyjącym już dzieckiem
- zamieszczanie przed nazwiskiem informacji o zdobytym wykształceniu i sprawowanej funkcji i wykonywanym zawodzie
- przyznane tytuły honorowe, członkostwa, zdobyte odznaczenia i nagrody
- eksponowanie pionierskich dokonań zmarłego i wybitnych osiągnięć na gruncie działalności zawodowej i społecznej
- toponimy: m. zesłania, m. zamieszkania, m. pracy, m. eksportacji zwłok, m. odjazdu na pogrzeb, m. pobytu więzionych, m. egzekucji, m. zamordowanych wraz z dokładną datą zdarzenia, m. rozstrzelanych wraz z dokładną datą zdarzenia, m. zmarłych, m. poległych

- podanie lakonicznej daty śmierci, określenie okoliczności i przyczyny zgonu
- miejsce urodzenia, zamieszkania określano wyrazem: *obywatel*
- określenie śmierci terminem: *zmarł, zmarła* precyzowane było przez podanie czasu śmierci: *zmarł nagle, zmarł przedwcześnie*
- przy określeniu śmierci używanie rozbudowanej metafory końca; w eufemistycznym zwrocie zaliczającym się do metafory przejścia
- w nekrologach rocznicowych śmierć wyrażania jest w sformułowaniach: *rocznica śmierci, r. zgonu, r. bestialsko zamordowanych, r. ś. rozstrzelanych, r. egzekucji, r. stracenia*
- tymczasowy pochówek
- przywołanie przez nadawców pamięci związanej z działalnością dla kraju
- *nabożeństwa żałobne* rzadziej *egzekwie* odbywały się: *za spokój duszy, za duszę*
- nabożeństwa odbywały się z okazji imienin lub urodzin
- lapidarny nekrolog, którego głównym celem było powiadomienie o śmierci zmarłego
- formuła końcowa wzmocniona jest dodatkowymi określeniami: *pozostawiając nas w ciężkim bólu, o tej ciężkiej stracie, o tym strasznym ciosie, zawiadamia, zaprasza stroskana, zrozpaczona, w nieutulonym żalu zboląta*
- nadawcami nekrologów były środowiska zawodowe i społeczne
- tekst nekrologu był zakończony słowami: *Cześć Jego pamięci, Hołd Ich pamięci*

W formie aneksu do mojej wypowiedzi zamieszczam wybrane nekrologi zamieszczone na łamach *Życia Warszawy* w 1950r.

1. Nr. 1/ Ś. P BUDZYŃSKI STANISŁAW artysta-malarz zmarł dn. 30. XII. 49r. przeżywszy la t 25. Nabożeństwo żałobne odprawione zostanie dn. 2 stycznia 1950r. o godz. 9.30, w kościele w Józefowie k. Otwocka, po którym nastąpi wyprowadzenie na cmentarz miejscowy o czym zawiadamia Rodzina

2. Nr. 1/ Za spokój duszy

CETNERSKIEGO WACŁAWA pochowanego w Warszawie na Powązkach odbędzie się nabożeństwo żałobne dn. 5.I.1950r. w Warszawie, Hoża 53 o godz. 8.30 i w Zakopanem
Żona i córki

3. Nr. 4

Józef Jodkowski 2 bm. zmarł w Warszawie przeżywszy lat 60, zasłużony historyk sztuki, kustosz Muzeum Narodowego w Warszawie Józef Jodkowski. Zmarły był absolwentem

Szkoły Sztuk Pięknych i Instytut Archeologicznego w Moskwie. Tam też pracował przez parę lat w Muzeum Rumiancewa. Józef Jodkowski przeprowadził m.in. inwentaryzację pamiątek polskich w Moskwie. Zmarły był autorem licznych prac w zakresie historii sztuki.

4. Nr. 4

Ś.p. Urszula z Dombińskich 1-o voto Szymanowska 2-o voto Pełowska zmarła 25.XII.1949. Pochowana tymczasowo w Krynicy do czasu przewiezienia do Zawiercia. Mąż i Rodzina

5. Nr. 4

Ś†P Józef Jodkowski Historyk Sztuki, Kustosz Muzeum Narodowego w Warszawie lat 60 zmarł 2.8.1950r. Nabożeństwo w kościele św. Karola Boromeusza (na Powązkach dn. 3 bm, w czwartek godz. 10 r. po czym nastąpi wyprowadzenie Zwłok na cmentarz miejscowy Córka, rodzina i przyjaciele

6. Nr.8

Ś†P Stanisław Michalski b. dyrektor Departamentu Nauki i Szkół Wyższych, b. Dyrektor Funduszu Kultury Narodowej twórca i redaktor „Poradnika dla Samouków”, „Nauki Polskiej” i „Organonu” dr. h.c. Uniwersytetu Warszawskiego, członek zasłużony h.c. Kasy Mianowskiego, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i komandorią z gwiazdą orderu Polonia Restituta, więzień carskiej Cytadeli w Warszawie i obozu w Oświęcimiu, zmarł w Krakowie dn. 30 grudnia 1949r. przeżywszy lat 34. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w górnym kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach we wtorek dn. 10 bm. o godz. 11 min 40 rano, po którym nastąpi wyprowadzenie zwłok na cmentarz miejscowy KOMITET IM. KASY MIANOWSKIEGO

7. Nr. 10/ Mgr Józef Ceglecki PODSEKRETARZ STANU W MINISTERSTWIE

KOMUNIKACJI zginął śmiercią tragiczną dn. 6 stycznia 1950r. w katastrofie samochodowej W zmarłym tracimy wybitnego fachowca oraz cenionego dla swych zalet osobistych przez ogół pracowników wzorowego zwierzchnika i kolegę. Pogrzeb odbędzie się we wtorek dn. 10. bm. na Powązkach. Wyprowadzenie zwłok z kościoła im. Karola Boromeusza do grobu rodzinnego na cmentarzu miejscowym nastąpi o godz. 11-ej MINISTERSTWO KOMUNIKACJI

8. Nr. 11/ nota-artykuł/ Władysław Zyglarski dziennikarz

Wczoraj rano w wagonie kolejki WKD, w drodze z Podkowy Leśnej do pracy, zmarł nagle na aneurizm serca red. Władysław Zyglarski, jeden z najstarszych dziennikarzy warszawskich. Urodzony w roku 1878, zmarły red. W.Z od wczesnych lat młodości rozpoczął pracę w pismach codziennych. Przez długi szereg lat WZ. był pracownikiem jedynych przed pierwszą wojną światową organizacją grupujących dziennikarzy i literatów: Tow. Literatów i

Dziennikarzy oraz Kasy Literackiej. w latach wojny i tuż po niej zmarły czynnie organizował pomoc dla dziennikarzy. Doświadczenia zdobyte wówczas pozwoliły mu i podczas ostatniej wojny skutecznie pracować na polu pomocy koleżeńskiej dla dziennikarzy i literatów. Ostatnio WZ. pracował w redakcji czasopisma „Rolnik Polski”. Czyny był również w Zw. Zawodowym Dziennikarzy jako członek komisji rewizyjnej oddziału warszawskiego. Cześć Jego pamięci.

9. Nr. 11/ Dr Jan Andrzej Zaborowski SEKRETARZ RADY NAUKOWO-LEKARSKIEJ ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH REDAKTOR CZASOPISMA

„WIADOMOŚCI LEKARSKIE” zmarł dnia 7 stycznia 1950 roku. W zmarłym tracimy długoletniego pracownika Ubezpieczeń Społecznych i nieodżałowanego Kolegę

PREZES TYMCZASOWEJ RADY i DYREKCJI ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

10. Nr. 12/ 10 stycznia 1950r. zmarł nagle Tow. JASIŃSKI ALBERT Członek Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR Przy Ministerstwie Przemysłu Ciężkiego, Były Członek KZMP WIĘZIEŃ HITLEROWSKICH OBOZÓW KONCENTRACYJNYCH

W Zmarłym organizacja nasza traci ofiarnego, aktywnego i oddanego towarzysza. Cześć Jego pamięci PODSTAWOWA ORGANIZACJA PARTYJNA P.Z.P.R przy M.P.C

11. Nr. 13/ Ś. P Tadeusz Walek Czernecki b. prof. Uniw. Warsz. dnia 25. XII. 1949r. zmarł w Brighton i został pochowany tamże dnia 29. XII. o czym zawiadamiają kolegów, przyjaciół i życzliwych Żona i przyjaciele

12. Nr. 19/ DYREKTOR Jakub Bochenek członek komisji Eksportu Wewnętrznego zmarł dn. 15 stycznia 1950r. w Zmarłym tracimy zasłużonego w pracy nieodżałowanego Kolegę komisja Eksportu Wewnętrznego

13. Nr. 21/ PODZIĘKOWANIE Wszystkim, którzy okazali nam tyle życzliwości i dobroci w związku ze śmiercią Ś. P red. WŁADYSŁAWA ZYGLARSKIEGO a w szczególności ks. E. Paciorkowskiemu, red. J. Groszowej, red. Kurowi [...], koleżankom i kolegom z „Rolnika Polskiego”, Zarządowi Głównemu i Oddziałowi warszawskiemu Z.Z Dziennikarzy[...] składają tą drogą serdeczne podziękowanie Żona, córki, zięć, wnuczka i rodzina

15. Nr. 26/ ś. p ROMMEL Włodzimierz, em. pułkownik artylerii, kawaler Krzyża Walecznych, uczestnik walk o niepodległość Polski zmarł nagle dnia 23.I.50r. przeż. lat 76. Pogrzeb odbędzie się dnia dn. 26.I(czwartek) godz. 11 z kaplicy na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach do grobu rodzinnego. Żona i rodzina

16. Nr. 26/ ś. p TALANDZIEWICZ Mieczysław, mgr. praw. komisarz ziemski w Pułtusk, zmarł dn. 16.I.50r. i został pochowany w Pułtusk w grobie rodzinnym o czym zawiadamiają: Żona, córki i rodzina

17. Nr. 29/ Dnia 27.I. 1950r zmarł w Milanówku Romuald Kamil Witkowski ARTYSTA MALARZ CZŁONEK ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW

W Zmarłym Sztuka Polska traci wybitnego artystę. Pogrzeb odbędzie się we wtorek dn. 31 I 1950 r. Wyprowadzenie zwłok nastąpi tego samego dnia o godzinie 12-iej z domu przy ul. Podgórznej 17 w Milanówku. Odjazd z Warszawy koleją elektryczną przy ul. Nowogrodzkiej o godz. 10 m.5. ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW Okręg Warszawski.

18. Nr. 29/ W piątą rocznicę śmierci ś.p Mgra JANA KOBUSZEWSKIEGO b. inspektora Kontroli Miejskiej zmarłego w Mauthausen dnia 31 stycznia 1945r. odbędzie się Msza św. w kościele Zbawiciela o godz. 8.50 Żona z synem, ojciec, brat i rodzina

19. Nr. 29 Dnia 2 lutego o godz. 11-iej zostanie odprawiona Msza św. w kościele O.O Kapucynów przy ul. Miodowej, za spokój duszy ś.p Zbigniewa GĘSICKIEGO ps. „Juno” **poległego w akcji na Kuischerę**, na które zaprasza MATKA i nieobecny ojciec

20. Nr. 31/ EUGENIUSZ RATYŃSKI, b. kapitan Wojsk Polskich zmarł dnia 30 stycznia 1950r. Stroskana żona z synami oraz rodzina

21. Nr. 33/ dnia 5 lutego o godz. 9 w kościele św. Piotra i Pawła na Koszykach odbędzie się nabożeństwo żałobne za spokój duszy Ś. P HENRYKA WALCZAKA Żona

22. Nr. 33 Dnia 3 lutego w dniu urodzin Ś. P Andrzeja SZYMBORSKIEGO żołnierza A.K. bat. „Kilińskiego” o godz. 7 i pół rano odprawiona będzie Msza św. w kościele św. Krzyża w kaplicy Matki Boskiej RODZICE I SIOSTRA

23. Nr. 33/ W dniu urodzin Ś.P Zdzisł. GÓRZYŃSKIEGO zamordowanego w Obozie w Leitmeritz 1.I.45r. odbędzie się nabożeństwo w kościele parafialnym w Żyrardowie 4 lutego 1950r. o godz. 8 RODZICE

24. Nr. 33/ Dnia 2 lutego w dniu imienin Rysi Kuszelo odbędzie się w kościele Zbawiciela przed Wielkim Ołtarzem Msza św. o godz. 7 –ej wieczorem, o czym zawiadamia Żona

25. Nr. 34/ Ś. P Jan Piotrkowski JUBILER Opatrzony Św. Sakramentami, po długich i ciężkich cierpieniach zmarł dnia 1 lutego 1951r. przeżywszy lat 55. Wyprowadzenie zwłok z mieszkania przy ul. Wileńskiej 13 w sobotę dnia 4 b.m o godz. 17.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w poniedziałek 6 bm. o godz. 10.30 w kościele na Cmentarzu Brudnowskim [...]pogrążeni w głębokim smutku MATKA. ŻONA, CÓRKA, SYN, SYNOWA, ZIĘĆ, WNUKI, SZWAGIERKA, TEŚCIOWA i RODZINA

26. Nr. 35/ Dnia 5.II r.b. o godz. 9.30w kościele na Wilczej 7 odbędzie się nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś.p Dyrektorki Doktor Janiny Popielewskiej Koleżanki, koledzy, były wychowanki
27. Nr. 36/ Ś.p ZYGMUNT SUCHECKI długoletni pracownik Agrilu i Zjedn. Przem. Drzewnego w Warszawie Bojownik o Wolność i Demokrację odznaczony Krzyżem Niepodległości z mieczami zmarł w Warszawie [...] przeżywszy lat 54. Żona, syn i Rodzina
28. Nr. 38/ **nota-artykuł** Zgon Jana Bułhaka Dnia 5 lutego br. zmarł senior polskiej fotografii artystycznej, prezes Polskiego Związku Fotografików, Jan Bułhak w wieku lat 76. Śmierć zaskoczyła go w Giżycku dokąd wyjechał na jednodniową wycieczkę fotograficzną. Jan Bułhak był artystą wielkiej miary, o nazwisku i autorytecie, wyrobionym poza granicami kraju. Uważa się go za twórcę polskiej fotografii artystycznej. Cały dorobek Jego życia w postaci zbiorów kilkudziesięciu tysięcy fotografii spalił się w czasie działań wojennych. Mimo sędziwego wieku przystąpił w roku 1945do pracy od nowa i zdołał wykonać w okresie powojennego pięciolecia 8.000 zdjęć fotograficznych z całej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem Ziem Odzyskanych.
29. Nr. 38/ ś.p z Szamańskich Maria Julia Ewa Orłowska wdowa po śp. Janie zmarła w Radości dn. [...]
30. Nr. 38 Ś. P Helena z Przybyłowskich DOBRUCKA wdowa po śp. Kazimierzu Sędziu Sądu Najwyższego zmarła 4 lutego 1950r. przeżywszy lat 74. [...]
31. Nr. 40 Ś.p inż. MIROSŁAW MORSKI Kierownik Budowy Mostów na Sanie i na Bugu odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi urodzony dnia 5 lipca 1912r. zmarł śmiercią tragiczną dnia 5 lutego 1950r. Msza żałobna odprawiona zostanie [...]Pogrzeb odbędzie się na miejscowym cmentarzu[...] W zmarłym utraciliśmy zasłużonego i wieloletniego pracownika dzielącego od zarania powstania „Mostostalu”, jego pionierskie trudy dla odbudowy kraju.
Dyrekcja i Rada Zakładowa Mostostalu
32. Nr. 42/ Ś.p Jan Bułhak zakończył życie nagle dnia 4 lutego 1950r. w Giżycku [...]
33. Nr. 42/ Dnia 4 lutego 1950r. po długich i ciężkich cierpieniach zmarła w Łodzi nasza najukochańsza Matka Ś.p Maria Marszakowa przeżywszy lat 70. Pogrzeb odbył się dnia na Starym Cmentarzu Katolickim w Łodzi [...] o czym zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku Syn i Synowa
34. Nr. 43/ Ś.P Jan Bułhak FOTOGRAFIK urodz. 6.X. 1876 w Ostaszynie zmarł 4. II. 1950r. w Giżycku. Nestor fotografii polskiej. Twórca fotografii ojczystej. Autor licznych dzieł naukowych. Publicysta i działacz społeczny. Odznaczony orderem Polonia Restituta i Złotym Krzyżem Zasługi, Prezes Polskiego Związku Fotografików. Senior kapituły b. Fotoklubu

Polskiego. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...] wyprowadzenie zwłok na cmentarz miejscowy do Kwatery Zasłużonych. POLSKI ZWIĄZEK FOTOGRAFIKÓW

35. Nr. 43/ Ś. p ZWOLANOWSKI Wiktor, Em. nadleśny urodzony 29.IX. 1870r. w Nowym Folwarku (pod Częstochową), zmarł nagle w Buchniku (koło Jabłonny) w dniu 9 lutego br. i został pochowany na cment. parafialnym w Jabłonce. Rodzina i przyjaciele

36. Nr. 45/ W 6-tą tragiczną rocznicę egzekucji na Pawiaku ś.p KORYCINSKIEJ CHARNASSON Wandy pseud. „Paula” odbędzie się Msza żałobna [...]

37. Nr. 45/ Ś.p Bogumiła z Hessów I voto KSIĘŻYCKA II voto NIVET, wdowa po ś.p Augustynie zmarła 10.II.1950r. w Komorowie, przeż. lat 77. [...]

38. Nr. 52/ W czwartą rocznicę śmierci Jedyne go Syna i Wnuka Ś. P Juleczka Rotherta odprawiona będzie Msza św. [...] Rodzice i Babcia

39. Nr. 53/ Ś. p MARECZEK JUREK najukochańszy synek Genowefy z Poniatowskich i Wacława zmarł dn. 21 lutego 1950r. przeż. 1 rok 3m. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]

40. Nr. 57/ W rocznicę śmierci Ś. P Mgr. TADEUSZA ZALEWSKIEGO odbędzie się Msza św. dnia 27. II. br. o godz. 9 rano w kościele św. Michała (Mokotów). Rodzina

41. Nr. 57/ Ś. P Władysław OTTO zmarł 2. II. 1950r. lat 68 profesor Instytutu Muzycznego w Kaliszu. Zwłoki zostały złożone w Kaliszu. Żona , córka, syn i rodzina

42. Nr. 61/ W dniu 27 lutego 1950r. zmarł nieodżałowanej pamięci długoletni i oddany pracownik Polskiego Radia STANISŁAW KEPKA lat 53 Naczelną Dyrekcją Polskiego Radia

43. Nr. 62/ Dnia 5 marca o godz.. 10 w kościele P.P Wizytek odbędzie się Msza żałobna za spójność dusz Ś. P Kazimierza Puchowicza, Kazimierza KRUKOWSKIEGO, Kazimierza Szandra i Wiktora Cukierta o którym zawiadamia „Drużyna Śpiewacza”

44. Nr. 70/ W niedzielę dn. 12 marca 1950r. o godz.[...] w kościele św. Józefa Oblubieńca (pokarmelickim) na Krakowskim Przed. odprawione zostanie doroczne nabożeństwo żałobne za zmarłych Ś. p członków Zgromadzenia Drukarzy i członków Zw. Przem. Poligraficznego na które zapraszają pozostałe rodziny oraz kolegów

45. Nr. 70/ PODZIĘKOWANIE Wszystkim tym, którzy oddali ostatnią posługę ukochanemu Mężowi i Ojcu Ś. p dr. Stanisławowi Koźmian-Rejcherowi [...] za tyle prawdziwej życzliwości i pomocy składamy najserdeczniejsze podziękowanie Żona i syn

46. Nr. 84/ Ś. p Feliks Świętopełk Słupski artysta-malarz[...]

47. Nr. 90/ Za spójność dusz ś.p Tadeusza Emicha, inż. rolnika lat 45, Natalii Emich lat 47 i Stefana Emicha lat 10 rozstrzelanych na wiosnę 1940 r. przez gestapo w Palmirach, odbędzie się dn. 1-go kwietnia [...], o czym zawiadamiają Córki, siostry i rodzina

48. Nr. 90/ (depesza prasowa) Zgon Leona Bluma GENEWA (PAP) Z Paryża donoszę, że w wieku 78 lat zmarł Leon Blum przywódca prawicowych socjalistów francuskich. Pochodził z najbogatszych rodzin burżuazyjnych Francji. Prowadził on na terenie robotniczym politykę rozłamową przeciwstawiając się robotniczemu ruchowi politycznemu i związkowemu francuskiej klasy robotniczej. [...] W drugiej wojnie światowej Blum kontynuował politykę rozbijania klasy robotniczej i występował jako zdecydowany wróg światowego demokratycznego ruchu pokoju. Był on jednym z tych, którzy skierowali politykę Francji na tory podporządkowania francuskich interesów narodowych interesom imperializmu amerykańskiemu.

49. Nr. 91/ **nota-artykuł** Hugo Kołłątaj Dwieście lat mija od urodzin H.K (1.4.1750-28.2.1812) wybitnego myśliciela i pisarza uczonego i reformatora oświaty, polityka i bojownika o prawa ludu [...] ...Hugo Kołłątaj „ojciec polskiej rewolucji”, 200 lat temu w rodzinie zubożałej szlachty kresowej, urodził się Hugo Kołłątaj (1.4.1750-28.3.1812).

Pedagog, uczonek, pisarz i myśliciel, a zarazem polityk i człowiek czynu - Kołłątaj jest jedną z najciekawszych postaci naszej historii. Postacią nieprzeciętnie wielkiej miary-i krzywdzącą mało znaną. A przecież obok ks. Staszica był ks. Kołłątaj najwybitniejszym ideologiem polskiego obozu postępu w tragicznym okresie schyłku Rzeczypospolitej szlacheckiej [...] Był nie tylko współautorem i to bodaj najważniejszym Konstytucji 3 Maja; był nie tylko doradcą polityczno-społecznym Tadeusza Kościuszki. Był ponadto samodzielnym przywódcą politycznym: „przyjacielem ludu”, „ojcem polskiej rewolucji”, „polskim jakobinem”-jak go nazywali współcześni [...] Reformator oświaty (1776-1786) [...] W wirze walki politycznej (1786-1794). Przeniósłszy się do Warszawy bierze Kołłątaj od razu bezpośredni udział w walce politycznej. Ogłasza 4-tomowe dzieło w modnej wówczas formie epistolarnej pt: „Do St. Małachowskiego Anonima listów kilka”, [...]. Konsekwentnie –naprzód [...] Zmowa wrogości [...]

50. Nr.91/ W dniu Imienin ukochanego syna mojego i siostrzeńca ś.p Ryszarda WALTERA st, strz. A.K. odprawiona będzie Msza św. [...] Matka i Rodzina

51. Nr. 92/ Ekshumacja zwłok ś.p SŁOSARSKIEGO Adama odbędzie się 3.IV. o 8 rano z Sadyby, Goraszewska 28 na cmentarz miejsc. Naboż. w kośc. św. Bonifacego na Czerniakowie o 10 r. Żona , córka , syn , synowa, zięć i wnuczki

52. Nr. 93/ Za spójność duszy ś.p Stanisławy ze Szkaradków WDOVIĄKOWEJ w 5 rocznicę śmierci w obozie koncentracyjnym zostanie odprawione nabożeństwo żałobne w kośc. par. św. Jakuba w dn. 4. IV. 1950r. o 9-ej Mąż, synowie, synowa, siostra, brat, bratowa, wnuczka i rodzina

53. Nr. 98/ Ś. P TOŁTYŻEWSKI Jan (Jan Bieliz) art. dram, Rzeczywisty Czł. S.A.S.P zmarł 6.IV. 1950r., lat 56. Naboż. w kośc. [...]
54. Nr. 100/ Tow. Stefan Klimaszewski Dyrektor Poczty i Telegrafów [...]działacz partyjny i związkowy, odznaczony przez Rząd Polski Ludowej Złotym Krzyżem Zasługi [...] W zmarłym straciliśmy wiernego współtowarzysza walki o Postęp i Socjalizm. [...] Pogrzeb odbędzie się [...] o czym zawiadamia się towarzyszy i kolegów zmarłego
55. Nr. 100/ W piątą bolesną rocznicę śmierci nigdy nieodżałowanego śp. Jerzego Kobylińskiego pseudonim „Karski” jeńca Stalagu XB w Sandbostel odprawiona będzie Msza św. za spokój Jego duszy [...]
56. Nr. 101/ W piątą rocznicę śmierci Kazimierza PRASAŁKA pseud. „Kazik” ppor. WP, uczestn. walk w 39r. powst. 1944r. z baonu „Kiliński” odbędzie się nabożeństwo [...] Rodzice i brat
57. Nr. 103/ śp. Lucyna z Kołakowskich JASTRZĘBSKA I-voto Konopacka, żona wicedyr. Banku Roln. zmarła w Komorowie 12.4.1950. Pogrzeb odbędzie się z Kolegiaty w Łowiczu 15 bm. [...]
58. Nr. 107/ Ś. p DZIANKOWSKI Jerzy, student Wydz. Chem. Politechniki Warszawskiej, zmarł w obozie w Leitmeritz w grudniu 1944. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...] Rodzice i Braterstwo
59. Nr. 110/ Ś. p Klementyna z Wonikowskich I-voto KOWALUK, II –voto JAWORSKA wdowa po śp. Stanisławie zm[...] Naboż. żał.
60. Nr. 110/ W dniu Imienin Ś. P Jerzego Dunin-KARWICKIEGO odbędzie się naboż. żałobne w dn. 24 kwietnia r. b o godz. 8.30 w kościele S.S Wizytek na Krak. Przedmieściu w Warszawie Żona
61. Nr. 111/**nota-artykuł** Adam Wieniawski
W Bydgoszczy zmarł, przeżywszy lat 74 wybitny kompozytor, pedagog i zasłużony organizator życia muzycznego – Adam Wieniawski bratanek Henryka Wieniawskiego. Zmarły studiował u Z. Noskowskiego – H. Melcera, w Paryżu zaś u Vincent d’Indy i Gabriela Faule. Był on współorganizatorem, a następnie długoletnim prezesem Stowarzyszenia Kompozytorów Polskich. Piastował ponadto stanowiska Wiceprezesa Warszawskiego Tow. Muzycznego, wiceprezesa „Zaiku” i wiele in. Adam Wieniawski był również organizatorem II i III Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego. Od 1928r. do wojny zmarły był dyrektorem Wyższej Szkoły Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie.
62. Nr. 113/ Ś. P Adam Wieniawski KOMPOZYTOR [...] zmarł [...] Wyprowadzenie [...]

63. Nr. 114/ Ś. P Bolesław DERMANOWSKI-MAJSKI aktor[...] pracownik teatru „Syrena” w Warszawie zmarł dnia [...] Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]
64. Nr. 114/ PIOWNICKI Stanisław, emeryt zmarł 24.IV, przeż. lat 76. Eksportacja zwłok z domu Konopacka 10 do kośc. na Bródnie 26 bm. o godz. 17. Nabożeństwo żałobne 27.4 o godz. 10 po czym wyprowadzenie na cmentarz Żona, córki, zięciowie i wnuczeta
65. Nr. 116/ W ósmą rocznicę śmierci rozstrzelanych w Aninie ZDZISŁAWA TRUCHLEWSKIEGO, EDWARDA STĘPNIA, TADEUSZA GÓRSKIEGO, RAJMUNDA GÓRSKIEGO, JÓZEFA RYBIŃSKIEGO, JERZEGO GRZEBALSKIEGO, TADEUSZA MAJEROWSKIEGO, TADEUSZA SZULCZEWSKIEGO, STANISŁAWA TOMERSKIEGO, ZYGMUNTA WIELECHOWSKIEGO, KAZIMIERZA KRYFKO dnia 29 kwietnia r.b odprawiona zostanie msza św. w Aninie o godz. 9 rano, o czym zawiadamiają Rodzice
66. Nr.120/ **nota-artykuł** Zgon Wincentego Rzymowskiego Prezydium Rady Ministrów z żalem komunikuje o zgonie Wincentego Rzymowskiego, ministra Rządu RP, b. ministra spraw zagranicznych, zasłużonego działacza demokratycznego i aktywnego uczestnika budowy państwowości Polski Ludowej.*** Centralny Komitet Stronnictwa Demokratycznego komunikuje: 30 kwietnia 1950 r. zmarł w Warszawie Wincenty Rzymowski, minister Rządu RP, założyciel i prezes honorowy Stron Demokratycznego, wieloletni prezes Centralnego Komitetu Politycznego SD, poseł na Sejm Ustawodawczy R.P, b. minister kultury i sztuki, b. minister spraw zagranicznych. W dniu 1 maja br. zebrał się Komitet Polityczny CK SD, który powołał specjalny komitet pogrzebowy, z prezesem CK SD wicemarszałkiem Sejmu – W. Barcikowskim na czele.
67. Nr. 121/ Dnia 30 kwietnia 1950r. zmarł Wincenty Rzymowski Pierwszy Minister Kultury i Sztuki w Odrodzonej Polsce Znakomity Publicysta W Zmarłym tracimy Kolegę, który swym piórem walczył o demokrację i postęp. ZARZĄD GŁÓWNY ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH
68. Nr. 122/ WINCENTY RZYMOWSKI MINISTER BEZ TEKI B. MINISTER KULTURY I SZTUKI I B. MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH R.P. ODZNACZONY SZTANDAREM PRACY I KOMANDORIA Z GWIAZDĄ ODRODZENIA POLSKI Zmarł 30 kwietnia 1950r., w Warszawie, przeżywszy lat 67. W zmarłym tracimy zasłużonego działacza demokratycznego i aktywnego uczestnika budowy państwowości Polski Ludowej. PREZES RADY MINISTRÓW
69. Nr. 123/ **nota-artykuł** Pogrzeb ministra Wincentego Rzymowskiego

70. Nr. 128/ Władzom Uniwersytetu Warszawskiego, Koleżankom i Kolegom, Znajomym i Bliskim, którzy oddali ostatnią posługę ś.p Janowi STOCZEWSKIEMU, studentowi III-go roku Farmacji serdeczne podziękowanie składają Ojciec i bracia
71. Nr. 130/ Dnia 14 maja (w niedzielę) o godz. 8-ej w kaplicy S.S Rodziny Marii w Międzylesiu, ul. Kościelna 1 odprawiona będzie Msza św. za spokój duszy ś.p Zofii z Ciborowskich BUCKIEWICZOWEJ, pianistki, profesora Konserwatorium Warszawskiego
72. Nr. 137/ Ś.p z Łukasiewiczów BRODOWSKA Barbara Wanda, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarła dnia 17.V.1950r. przeżywszy lat 76. [...]
73. Nr. 136/ Ś. p Helena Dziekońska ze Stawińskich najlepsza matka odeszła dn.10 maja 1950r., pozostawiając nas w ciężkim bólu CÓRKA I SYN. Nabożeństwo w kościele Karola Boromeusza na Powązkach w dn.22 bm. o godz.11.40
74. Nr. 136/ Ś.p Marta Z Loeglerów I voto RADOLIŃSKA II voto PIOTROWSKA żona Ignacego, profesora Politechniki Warszawskiej opatrz. św. Sakr. po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zm. dnia 19.V. 50r. [...] Naboż. żałobne odbędzie się w kościele Ojców Franciszkanów [...]
75. Nr. 136 W 40 rocznicę zgonu Elizy Orzeszkowej <<Nie zaskarbiła sobie łask pańskich>>- **artykuł** [...] Orzeszkowa umarła 18 maja 1910r. Upływający czas nie odebrał jednak jej spuściznie pisarskiej rumieńców życia. Przeciwnie, pozwolił docenić nowe wartości, które mogły zostać odkryte jedynie w świetle dzisiejszego dnia. [...]
76. Nr. 141/ **nota-artykuł** Jarosław Dąbrowski wielki rewolucjonista polski
23 maja 1871 roku mija 79 lat temu zginął na barykadzie – trwając na powierzonym mu przez rewolucyjny lud Francji posterunku – naczelny wódz sił zbrojnych Komuny Paryskiej, gen. Jarosław Dąbrowski (1836-1871). Jarosław Dąbrowski przyjaciel i współkonspirator rewolucyjnych oficerów i żołnierzy rosyjskich w Petersburgu i Warszawie; rewolucyjny naczelnik Warszawy i członek Centralnego Komitetu Narodowego (w roku 1862), przygotowującego Powstanie Styczniowe – był niezłomnym bojownikiem o niepodległość i wolność Polski. I dlatego Jarosław Dąbrowski walczył zarówno u boku rewolucjonistów rosyjskich, jak i komunardów paryskich. Jarosław Dąbrowski jest nieśmiertelnym symbolem przyjaźni narodów: Polski, Francji i Rosji. Nieśmiertelnym symbolem przyjaźni wszystkich ludów walczących o wyzwolenie społeczne i narodowe.
77. Nr. 142/ W dn. 27.V. o 7.30 odbędzie się w kośc. PP. Wizytek msza św. za dusze ś.p Wiesławy Sawickiej, rozstrzelanej na Pawiaku 27 maja r. 1944 oraz Siostry Jej, ś.p SAWICKIEJ Wandy inż. arch. zmarłej w ob. w Ravensbrück 7.II.1945r., zawiadamiają Siostra

78. Nr. 144/ W rocznicę zgonu ś.p Władysława Zaremby-Celińskiego mjr. dypl. W.P odbędzie się naboż. o g. 9 28.5 br. w kośc. św. Józefata w Warszawie na Powązkach na cment. wojskowy o czym zawiadamia żona
79. Nr. 146/ Ś. P TURSKI Witold Norbert , insp. Państw. B. Rolnego w W-wie, b. więzień obozu w Dachau opatr. św. Sakramentami po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł 25.V.50r. [..]
80. Nr. 150/ Ś.p BUCHOLC Józef obywatel ziemski wsi Szamoty, opatrzony św. Sakr., zmarł dnia 31 maja 1950r., przeżywszy lat 76. Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby nastąpi [..]
81. Nr. 151/ W 4 rocznicę śmierci Kulinina Wielki rewolucjonista i budowniczy ZSRR [..]
82. Nr. 152/ Ś.p NOWACKI Andrzej TOW. SZTUKI DRUKARSKIEJ zm. dnia 1. VI. 1950r., przeżywszy lat 68 Wyprowadzenie z kaplicy cmentarza Bródzieńskiego nastąpi[...]
Rodzina i Przyjaciele
83. Nr. 152/ Ś. p SZCZEPAŃSKI Teodor, ukochany syn Franciszka i Haliny z Hermanów, opatrzony św. Sakramentami po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu [...]
84. Nr. 154/ Pogrzeb Tow. Mgr. ROSTKOWSKIEGO Ludwika, Naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki, ur. dn. 7.XII. 1913r, zm. dn. 3. VI. 1950 odbędzie się dn. 4. VI. 1950 o godz. 13 z podziemi kościoła na Powązkach do grobu rodzinnego o czym zawiadamiają Rodzina i przyjaciele
85. Nr. 154/ Ś.p Karola z Czarnockich KLEMBERGOWA b. obywatelka m. st. Warszawy zmarła[...] Eksportacja zwłok z domu przy przy ul. Słowackiego 1nr. 38/46 do kościoła nastąpi dn. 6 t.j we wtorek o godz. 5 po poł.
86. Nr. 154/ ś.p Jan Michalski pracownik naukowy Instytutu Badań Literackich, założyciel i dyrektor bibliotecznej fundacji im. J. J. Michalskich, członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, członek honorowy Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza – urodzony[.] zm.[.] W Zmarłym tracimy zasłużonego i cenionego współpracownika i miłośnika literatury. Cześć Jego pamięci, INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
87. Nr. 159/ Ś. p Anna Janina z Filipowskich I-voto POLLERPOWA II-voto RYSZKIEWICZOWA wdowa po śp. Józefie zmarła 9.VI.1950r. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]
88. Nr. 161/ Kolega Jarosz Tadeusz lat 18 pracownik S.W.O „Czytelnik” członek koła Z.M.P przy S.W.O „Czytelnik” zmarł dn. [..] W przedwcześnie zmarłym tracimy dobrego kolegę i oddanego członka Z.M.P Cześć Jego pamięci Zarząd Koła Związkowego[.]
89. Nr. 163/**nota-artykuł** Min. Ksawery Pruszyński zginął tragiczną śmiercią 13 bm. uległ śmiertelnemu wypadkowi samochodowemu minister pełnomocny i poseł nadzwyczajny R.P.

w Hadze – Ksawery Pruszyński. Minister Pruszyński, który odbywał podróż służbową z Hagi do Warszawy, zmarł na skutek obrażeń, odniesionych przy zderzeniu jego samochodem ciężarowym koło miasta Hamm w brytyjskiej strefie okupacyjnej Niemiec. [...-nota biograficzna cd.]

90. Nr. 163/ Ś. p KSAWERY PRUSZYŃSKI Minister Pełnomocny i Poseł Nadzwyczajny R.P w Hadze magister praw, literat, ppor. rez. R.P uczestnik walk przeciw faszyzmowi niemieckiemu, odznaczony Krzyżem Walecznych i innymi orderami. Zginął śmiercią tragiczną w wypadku samochodowym na terenie Niemiec w podróży służbowej do Warszawy. O terminie pogrzebu, który odbędzie się po przewiezieniu zwłok do Warszawy zostaną odrębne zawiadomienia. W tragicznie zmarłym Polska Służba Zagraniczna traci Pracownika oddanego sprawie Polski Ludowej. Cześć Jego pamięci KIEROWNIK MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

91. Nr. 163/ Ś. p Ksawery PRUSZYŃSKI Wybitny literat i publicysta zginął śmiercią tragiczną dn. 13 czerwca 1950 r. W zmarłym tracimy nieodżałowanego Kolegę i pisarza, który piórem swym służył sprawie postępu. ZWIĄZEK LITERATÓW POLSKICH

91. Nr. 170/ Ś. p REWERSKI Czesław Arkadiusz, mag. praw. insp. P.M.T najukochańszy Mąż i niezastąpiony Ojciec zmarł śmiercią trag. 20.VI.1950 przeżywszy lat 49. Naboi. żałobne odbędzie się [...]

92. Nr. 170/ Kazimierz WOLSKI-LICHTENBERG, urodzony w Warszawie w 1905 roku, chemik, ostatnio zamieszkały w Kłodzku, zmarł śmiercią tragiczną dnia 17 czerwca 1950r. Zwłoki zostały przewiezione do Warszawy i pochowane w grobie rodzinnym na cmentarzu przy ul. Okopowej. O tym strasznym ciosie zawiadamia zrozpaczona żona, siostra, siostrzenica i przyjaciele

93. Nr. 171/ W pierwszą bolesną rocznicę za spokój kryształowej duszy ubóstwianego syna mojego ś.p Ryszarda Tadeusza FABISZ odbędzie się 24 czerwca Msza św. w kościele w Tworkach p godz. 7 rano, na którą zaprasza w nieutulonym żalu zboleła Matka

94. Nr. 172/ W dniu Imienin ś.p z Jamiołkowskich Janiny FRANASZKOWEJ i synusia Jej Pawełka Jana odbędzie się Msza św.[..]

95. Nr. 172/ Za spokój duszy ś.p OTTO Władysława, prof. muzyki i długoletniego dyrek. chóru Zw. Zaw. Prac. Handl. i Przem. W-wie. odbędzie się 25 czerwca Msza św. w kościele P.P Wizytek (Krak. Przed.) o godz. 10.Odśpiewane będą pieśni religijne ku czci Zmarłego. „Drużyna Śpiewacza”.

96. Nr. 173/ **nota-artykuł** W 38 rocznicę śmierci BOLESŁAWA PRUSA 25 maja minęło 38 lat od chwili, kiedy na cmentarzu Powązkowskim złożono zwłoki Bolesława Prusa. [...]

97. Nr. 173/ Ś.p SWACZYNA Zbigniew „ZBYSZEK”, członek organizacji PPR zamordow. przez gestapo 29.V.1943r. na Pawiaku. Msza św. za Jego dusze zostanie odprawiona u Wizytek[...]
98. Nr. 173/ Ś.p Joanna -Kamila z Mitrzszewskich BIENKIEWICZOWA zmarła po krótkich cierpieniach dn. 23. VI. br., [...]
99. Nr. 180/ Ś.p Julian Jenike]założyciel Fabryki Dźwigów Bracia Jenike odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi zmarł [...]
100. Nr. 180/ Ś. p STANISŁAW BRZEZIŃSKI inżynier-technolog, filister b. Korporacji „Welecja”, długoletni Prezes b. Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie V Prezes b. Stowarzyszenia Techników R.P., b. Dyrektor Departamentu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, V Prezes b. Związku Papierniczego R. P. b. członek Rady Nadzorczej Zakładów Ostrowieckich, Tow. Ubezpieczeń „Przezorność”[...]
101. Nr. 188/ Ś.p Maria z Maciejewskich ZIENTALA ukochana Matka i Przyjaciółka odeszła od nas po długich i ciężkich cierpieniach dnia 8. VII.1950r. Wyprowadzenie zwłok [...] Egzekwie zostaną odprawione we wtorek o godz. 12, po czym nastąpi złożenie drogich nam zwłok do grobu rodzinnego, o czym zawiadamiają Dzieci
102. Nr. 189/ Ś. p SUCHOWIAK Wacław, inżynier dyplomowany, profesor zwyczajny Politechniki Lwowskiej, Łódzkiej i Warszawskiej. Oddał Bogu swą zacną duszę dn. 9.VII.1950r. żył lat 74, o czym zawiadamia Żona i Dzieci Pogrzeb odbędzie się w Milanówku we wtorek 11. VII o 4-ej pp.
103. Nr. 190/ Ś.p Ludwika ze Sztupowiczów SCHMIDT wdowa po ś.p Janie Obywatelka m. st. Warszawy, opatrz. św. Sakr. po długich i ciężkich cierpieniach zmarła 11 lipca 1950r., przeż. lat 77. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]
104. Nr. 197/ Ś. p Jadwiga Baranowska DZIENNIKARKA opatrzona św. Sakramentami [...]
105. Nr. 198/ nota-artykuł (wspomnienie-rocznica) Feliks Dzierżyński -gorejący płomień rewolucji [...]
106. Nr. 205/ Jan Rutkiewicz lat 75 URZĘDNIK P.Z.U.W. Zmarł dnia 27 lipca 1950 r. w Chęcinach UCZESTNIK WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ I SOCJALIZM CZŁONEK CKR PPS LEWICY W LATACH 1905-97. Pogrzeb odbędzie się w sobotę dn. 29 lipca w Kielcach. Żona, Brat, Syn, Synowa, Wnuki i Rodzina
107. Nr. 205/ Ludwika SKALSKA lat 64 zmarła po długich, lecz ciężkich cierpieniach dn. 25 lipca 1950r. i została pochowana na cmentarzu w Warszawie, przy ul. Okopowej, o czym zawiadamiają MAŻ, CÓRKA I ZIĘĆ

108. Nr. 205/ Jan Rutkiewicz lat 75 urzędnik P.Z.U.W zmarł dnia 27 lipca 1950r w Chęcinach uczestnik walk o niepodległość i socjalizm członek CKR PPS Lewicy w latach 1900-07. Pogrzeb odbędzie się w sobotę dn. 29 lipca w Kielcach Żona, brat, syn, synowe, wnuki i rodzina
109. Nr. 205/ ***W niedzielę dnia 30 lipca o godz. 10 rano w kościele Zbawiciela odprawiona zostanie **Msza św. za zaginionego w czasie powstania KAMELA ADAMA** na którą zaprasza rodzinę, kolegów i znajomych Żona, córka i zięć
110. Nr. 207/ W SZÓSTĄ ROCZNICĘ śmierci ukochanych SYNÓW poległych w obronie Warszawy Ś.P Tadeusza Borodin i Jerzego Borodin odbędzie się nabożeństwo żałobne [..]
111. Nr. 207/ Ś. P IWAŃCZAK Ryszard Jan, mistrz-rysownik współwłaściciel firmy Br-cia Iwańczak ppor. A.K., kawaler Orderu Virtuti Militari, Krzyża Zasługi z mieczami i 2-krotnie odznaczony Krzyżem Walecznych zginął śmiercią tragiczną w górach w Zakopanem dnia 27 lipca 1950r. [..]
112. Nr. 209/ Ś.P CEYSINGER Helena literatka, dziennikarka, zasłużona działaczka na polu krzewienia oświaty i nauczania w tajnych szkołach w okresie zaborów 1894-1906r. uczestniczka walk o szkołę polską 1905r., przeżywszy 81 lat. Pogrzeb odbędzie się [..]
113. Nr. 209/Za duszę Ś. P Stachulka Bukowskiego ur. 21.II.1926r. poległego w powstaniu warszawskim w walkach na Woli w dn.2.VIII.1944r. odprawiona będzie Msza św. [...]
114. Nr. 209/ Ś. p z Twardowskich Maria Górakiewiczowa po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach zmarła [...]
115. Nr. 209/ Ś. P WANDEL Anna Natalia z Franke, żona dr. med. po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach zmarła 31. VII.1950r. przeż. lat 68. Wyprowadzenia z kaplicy[.] na cmentarz Ewangelicko-Augsburski do g.r.
116. Nr. 210/ Ś. P MIKOŁAJCZEWSKI Roman emeryt Gazowni m.st. Warszawy zmarła dn. 28 lipca 1950r. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]
117. Nr. 210/ Ś. P Franciszek Zygmunt GODLEWSKI ojciec **Antka „Rozpylacza”**opatrz. św. Sakramentami po krótkich cierpieniach zmarł 29 lipca 1950r. przeż. lat 62. Nabożeństwo żałobne odbędzie się [...]
118. Nr. 211/ W szóstą bolesną rocznicę bestialsko zamordowanych 5 sierpnia 1944 roku przez hitlerowców Ś. p Ks. Kan. Prob. Par. Mieczysława KRYGIERA z Jamiołkowskich Janiny i Kazimierza oraz synusia Ich Pawełka Jana FRANASZEK Zofii i Wacława małż. OTTO, Walentyny Krzemienieckiej, Stanisławy Meksuły, Teofili i Jasi Strzemielewskich odbędzie się w Warszawie w sobotę 5. VIII o 9-ej Msza żałobna w kościele św. Wawrzyńca

na Woli, na miejscu potwornej zbrodni, o czym zawiadamiają: Rodziny męczenników.

Dojazd tramwajami 10 i 26.

119. Nr. 211/ W szóstą bolesną rocznicę tragicznego zgonu Ś.p Śmietańskiego Mariana dr. med. majora W.P, zamordowanego przez oprawców hitlerowskich odbędzie się za Jego duszę [...] nabożeństwo żałobne [...]

120. Nr. 216/ Ś. P prof. dr. Wacława Jan Strazewicz ur. dn. 1. V.1889 r. w Sakniewie, ziemi suwalskiej, zmarł nagle dnia 5 sierpnia 1950r. w Drewnicy koło Gdańska. Nabożeństwo żałobne zostanie odprawione [...]

121. Nr. 216/ [...] Tadeusz Kański urodzony 19. VII. 1902r. reżyser filmowy nagrodzony Państwową Nagrodą Artystyczną twórca filmu „Czarci Zlew”. W Zmarłym tracimy nieodżałowanego Towarzysza i Kolegę, który pracą swą służył sprawie Polski Ludowej
Cześć Jego pamięci GENERALNA DYREKCJA FILMU POLSKIEGO
Pogrzeb odbędzie się [...]

122. Nr. 218/ [...] dr Wacława Jan Strażewicz W Zmarły Nauka Polska traci wybitnego postępowego uczonego, a młodzież opiekuna i nauczyciela. Cześć Jego pamięci
MINI9STERSTWO ZDROWIA

123. Nr. 219. W piątą rocznicę zgonu Stefana Jaracza 11 sierpnia mija pięć lat od śmierci Stefana Jaracza, wielkiego aktora, bojownika o reformę życia teatralnego, o właściwą rolę i zadania teatru. Umarł przedwcześnie na gruźlicę, której nabawił się w obozie w Oświęcimiu, artysta, którego sztuka jest dziś niedościgłym wzorem dla młodych pokoleń aktorskich. Życie Stefana Jaracza było ciągłą walką o dobro teatru w Polsce, o bezkompromisowe, surowe stawianie sprawy godności zawodu aktora. W liście do Walnego Zjazdu ZASP w Warszawie, w którym nie mógł uczestniczyć z powodu choroby Jaracza pisał: „...rządzam, aby ludzie teatru zaczęli uznawać prace za rzecz niepodlegającą żartom i żądam kar dla tych, którzy pracy przeszkadzają. Żądam kontroli nad pracą i sprawozdań, co się zrobiło, aby podnieść jej wydajność...Żądam ukrócenia egoizmów osobistych, żądam od młodych szacunku dla tych starszych, którzy coś umieją-i cierpliwości starszych dla młodzieży, która nic nie umie. Żądam, by praca i atmosfera była lepsza, a nie gorsza... Żądam sumienia i coraz to powiększających się szeregów tych, którzy przyjmują odpowiedzialność za sztukę w teatrze.

124. Nr. 34 **dodatek do gazety *Życie Warszawy 1950r* + zdjęcia zmarłych**

25 lat temu nocą 21 sierpnia na Cytadeli rozstrzelani zostali Władysław Hibner, robotnik włókienniczy i działacz KPP, Władysław Kniewski i Henryk Rutkowski, młodzi warszawscy metalowcy i członkowie Związku Młodzieży Komunistycznej. Zostali oni napadnięci przez policję przy próbie zamachu na zdrajcę i prowokatora Cechowskiego, który miał na sumieniu

dziesiątki działaczy robotniczych. Bohaterskie postacie Hibnera, Kniewskiego i Rutkowskiego, którzy umierali mniej ofiarnych polskich rewolucjonistów. Dziś całą Polska Ludowa-Polska, o którą walczyli Hibner, Kniewski i Rutkowski-oddaje hołd ich pamięci.

125. Nr. 227/ Kazimierz Adamczyk GÓRNIK, REPATRIANT przybyły do kraju z Belgii w końcu lipca b.r. jeden z czołowych założycieli Związku Patriotów Polskich w Belgii przewodniczący Związku b. Uczestnik Walki o Demokrację i Niepodległość Polski w Belgii i członek zarządu Rady Narodowej Polaków w Belgii zmarła w szpitalu w Warszawie dnia 18 sierpnia br. na pylice płuc. Cześć Jego pamięci

ZARZĄD GŁÓWNY ZWIĄZKU GÓRNIKÓW

126. Nr. 228/ nota-artykuł W 25 rocznicę stracenia Hibnera, Kniewskiego, Rutkowskiego i Botwina Życie, które było walką [...]

128. Nr. 232/ W siódmą bolesną rocznicę śmierci jedyne ukochanego syna Ś.p KUROWSKIEGO MIROSŁAWA, Doktora Praw i Ekonomii, b. jeńca wojen z 1939r. odprawiona będzie Msza św. za spokój Jego duszy

129. Nr. 232/ Za spokój duszy Ś.p Franciszka Zygmunta GODLEWSKIEGO adwokata odbędzie się Msza św. [...]

130. Nr. 233/ Za okazana mi pomoc w czasie choroby i za oddanie ostatniej posługi mężowi mojemu ś.p prof. Stanisławowi SROKOWSKIEMU [...]

131. Nr. 237/ W 6-tą rocznicę śmierci ukochanego syna ś.p Ludw. BAGIŃSKIEGO (Wikłud) lat 22 poległego w obronie Warszawy odbędzie się Msza żałobna za spokój Jego duszy [...]

132. Nr. 239/ Kol. Markowi Dunin – Wąsowiczowi z powodu śmierci Ojca Jego serdeczne wyrazy współczucia składa Redakcja i Administracja Życia Warszawy

133. Nr. 239/ Władysław Dunin-Wąsowicz DZIENNIKARZ pseud. „ALBIN” zmarł w Warszawie [...] Pogrzeb odbędzie się [...]

134. Rektor, Senat i Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Warszawie oznajmiają żałobną wieść, że z grona profesorów Akademii ubył Ernest Sym dr filozofii, prof. zwyczajny chemii laureat Państwowej Nagrody Naukowej, członek-korespondent Pol. Akademii Umiejętności, członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz innych towarzystw naukowych i społecznych. Urodzony dn. 14. VI. 1893 r. zmarł śmiercią tragiczną dn. 25.VIII.1950r w Warszawie. W Zmarłym Akademia Medyczna traci oddanego jej i wybitnego uczonego i pedagoga. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w kościele św. Karola Boromeusza (na Powązkach) dn. 1. IX. tj. w piątek o godz. 10 rano, po czym nastąpi wyprowadzenie zwłok na cmentarz miejscowy do grobu rodzinnego. Do wzięcia udziału w

pogrzebie zapraszają: Rektor, Senat Akademii, Wydział Lekarski wraz z młodzieżą akademicką

135. Nr. 241/ W szóstą rocznicę śmierci ukochanego syna Ś. P Jerzego Poniatowskiego kpr. podch. „Miedzianego” ze zgrupowania Chrobry II odprawione będzie nabożeństwo żałobne [...]

136. Nr. 246/ Edmund Ludwik Bartłomiejczyk Prof. Akademii Sztuk Plastycznych w Warszawie zm. po długich i ciężkich cierpieniach dn. 2.IX.50r. Sztuka polska traci w Nim jednego z czołowych artystów grafików, znanego ilustratora książek i zasłużonego pedagoga. Pogrzeb odbędzie się [....]

137. Nr. 247/ 45 rocznica stracenia Marcina Kasprzaka

8 września stracony został na Stokach Cytadeli, bohater polskiej klasy robotniczej, wybitny działacz Socjal-Demokracji Królestwa Polskiego i Litwy – Marcin Kasprzak. 27 kwietnia 1904r. w czasie składania ulotki 1-majowej SDKPiL, wita strzałami wkraczającą do nielegalnej drukarni policje i po zaciętej walce zostaje ujęty przez carskich siepaczy i skazany na śmierć. Był wzorem rewolucjonisty i bojownika o socjalizm. O życiu Jego piszemy na stronie 3 gazety.

138. Nr. 249/ nota-artykuł W rocznicę śmierci Mariana Buczka Przed 11 laty zginął pod Ożarowem w walce z najeźdźcą Marian Buczek. Bohaterski syn polskiej klasy robotniczej , długoletni nieugięty więzień sanacji, który prosto z celi więziennej Rawicza pospieszył na pole walki i poległ jako dowódca opuszczonego przez sanacyjnych oficerów oddziału, jest i będzie dla nas symbolem, najserdeczniejszego ukochania wolności i sprawiedliwości społecznej i najgłębszego oddania wielkiej idei marksizmu-leninizmu.

139. Nr. 252/ Witold Kieszkowski Dr. Filozofii, zasłużony organizator muzealnictwa Polski Ludowej, wybitny pracownik naukowy w dziedzinie historii sztuki zmarł w Warszawie dn[...] W Zmarłym Ministerstwo Kultury i Sztuki traci cennego i zasłużonego pracownika.
MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI

140. Nr. 252/ Wszystkim kolegom i znajomym, którzy oddali ostatnia posługę nieodżałowanemu mężowi, synowi i bratu naszemu ś.p HENRYKOWI ORZECHOWSKIEMU składa serdeczne Bóg zapłać Żona, ojciec i rodzina

141. Nr. 252/ Ś.P Dr. Józef Włodzimierz Szulc lekarz, b. więzień GrossRosen i Mauthausen po długich i ciężkich cierpieniach zmarł [..]

142. Nr. 252/ Ś. P Glinicki Zbigniew, kpt. rez., b. więzień polityczny zmarł [...]

143. Nr. 256/ Dnia 14 września 1950r odszedł od warsztatu pracy dyrektor Zarządu Centralnego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych Marek Zawirski. W Zmarłym

zakład traci wieloletniego, zasłużonego i oddanego pracownika na niwie ubezpieczeniowej.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek [...] Zarząd Koła Związku Zaw. Prac. Finansowych

Zarząd Główny P.Z.U.W

144. Nr. 256/ Jan Siatkowski TOWARZYSZ SZTUKI DRUKARSKIEJ [...]

145. Nr. 258/ Ś.p SWOBODA LEONARD ps. „Gwoździak” strzł. A.K. zginął 21.9.1944.

Msza św. zostanie odprawiona [...]

146. Nr. 258/ Ś.p SWOBODA LEONARD ps. „Gwoździak” strzł. A.K. zginął 21.9.1944.

Msza św. zostanie odprawiona [...]

147. Nr. 260/ W I rocznic. śmierci ś.p inż. Kaz. JARKOWSKIEGO (Drezdeńczyka) odbędzie się nabożeństwo żał.[...]

148. Nr. 262/ W V roczn. za spokój duszy OLSZYŃSKIEGO Jana wychow. Gimn.

Władysława IV, więźnia Pawiaka, Majdanka, Buchenwaldu zmarłego w Villiach (Austria)w 1945r. odbędzie się M [...]

149. Nr. 263/ W 6-tą rocznicę śmierci ukochanych synów poległych w Obr. W-wy ś.p Jerzego Janusza Borodin

Tadeusza Antoniego Borodin grup. „Chrobry” odb. się nabo. żałob. za spokój Ich dusz [...]

150. Nr. 266/** Alfred Smoczyk nie żyje! We wtorek, 26 bm., bawiący na urlopie w Kąkolewie, pod Leszmem Wielkopolskim, wielokrotny mistrz Polski na żużlu-Alfred Smoczyk zginął śmiercią tragiczną, jadąc w godzinach wieczornych na motocyklu drogą z Kąkolewado Leszna.

Smoczyk, wraz z jadącym z nim znanym rajdowcem Kuśmirkiem, podczas mijania samochodu ciężarowego wpadli na drzewo. Smoczyk zmarł w drodze do szpitala, a Kuśmirek jest ranny.

151. Nr. 267/ Z głębokim żalem zawiadamiamy o śmierci naszej współpracownicy Tow.

Lucyny Kuligowskiej z domu Kaleta, zmarłej dnia [...]

152. Nr. 267/ Alfred Smoczyk MISTRZ POLSKI zginął śmiercią tragiczną dnia 24 września 1950r. W zmarłym tracimy wzorowego sportowca Polski Ludowej, Towarzysza, Przyjaciela i Kolegę Cześć Jego pamięci POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY

153. Nr. 276/ W I bol. roczn. śmierci Stan. Mariana Tarnowskiego i jego rodziny odbędzie się [...] odb. się Msza. św. w kościele na Służewiej na którą zaprasza pozost. rodzinę i przyj.

Żona z synem

154. Nr. 283/ W dniu Imienin Edwarda Metlera., odzn. Krzyżem Virtuti Militari 4 razy Krzyżem Walecznych odpr. zostanie nabo. żał.[....]

155. Nr. 288/ W sobotę 21.X.rb. jako w dniu Imienin ś.p z Zaleskich Celiny Iwanowskiej rozstrzel. 29.VI.40r. w Lubilnie oraz męża Jej Wacława poległ. w Powst. Warszaw. odbędzie się Msza św. [...]

156. Nr. 293/ Ś. P Raczkiewicz Witold Władysław stud. Pol. Warsz., najukochańszy syn Witolda i Marii zginął śmiercią trag., [...] przez. lat 21. Nabożeństwo żałobne [...].
Wyprowadzenie zwłok [...]

157. Nr. 297/ Kol. Januszowi Laskowskiemu SEKRETARZOWI ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZW. ZAW. DZIENNIKARZY RP. wyrazy szczerego współczucia z powodu przedwczesnego zgonu Jego żony JANINY dziennikarki i członka naszego Związku składa
PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZW. ZAW. DZIENNIKARZY RP.

158. Nr. 300/ Dnia 26 października br. zmarła przedwcześnie LASKOWNICKA Janina dziennikarka współpracowniczka 'Gromady'. w zmarłej tracimy dobrą pracowniczkę i koleżankę. Zespół redakcji „Gromada”

159. Nr. 303/ nota-artykuł G.B Shaw nie żyje W czwartek 2 bm., zmarł George Bernard Shaw, światowej sławy dramaturg i satyryk. Znakomity pisarz urodził się w 1855r. w stolicy Irlandii, Dublinie. Pierwszym Jego wielkim dziełem był książka „Człowiek i Nadczyłowiek” napisana w 1903r. W swoich bardzo licznych dramatach i powieściach Bernard Shaw krytykował bezwzględnie i wykpiwał obłudę i zakłamanie społeczeństwa, w którym żył – a więc społeczeństwa kapitalistycznego. W 1925 r. Shaw, zwany popularnie G.B.S. od początkowych liter swego nazwiska, otrzymał nagrodę Nobla. W sześć lat później Bernard Shaw odwiedził Moskwę, po czym opublikował wiele prac na temat życia i stosunków w ZW. Radzieckim. W późniejszych latach swego życia dawał niejednokrotnie wyraz swej wrogości do imperializmu i niezmiennej sympatii do spraw socjalizmu i jej chorążego Zw. Radzieckiego.

160. Nr. 309/ Ś.p Baranowicz Alina z Totwenów lek. dentys. zmarła 3.11.br. przez. lat 64. Wyprowadzenie zwłok na cmentarz powązkowski do grobu rodz. odbyło się we wtorek dn. 7.XI. Mąż, córka, zięć, wnuczek i rodzina

161. Nr. 310/ Ś. p WOLSZAKIEWICZ STANISŁAW skarb. Banku Handl., zmarł 9. XI.50r. przez. lat 62. Eksportacja zwłok z kaplic. przy ul. Oczki w piątek 10.XI o 16.30. Nabożeństw. żałobne 11.XI w sobotę o 11r. w kośc. Karola Boromeusza na Powązkach, po czym wyprowadzenie zwłok na cment. miejsc. do gr. rodz. Żona i nieobecny syn

162. Nr. 320/ nota-artykuł W 25 rocznicę śmierci Stefana Żeromskiego 25 lat temu zmarł wielki pisarz polski, demokrat i humanista Stefan Żeromski

163. Nr. 325/ DIAMANDOWA Hermina, wdowa po pośle na Sejm, zmarła w Bytomiu w wieku 78 lat 12. XI.50r. o czym zawiadamiają Córki
164. Nr. 328/ Pożaryska Wanda zasłużona działaczka oświatowa i społeczna żona prof. Politechniki Warszawskiej zmarła 17. XI.50r.
165. Nr. 329/ Ś.p Dr. MIRZYŃSKI WŁADYSŁAW Adwokat ppłk. w st. spocz. b. sędzia Najw. Sądu Wojsk. Odr. Wojsk. Pol., zmarł [...] Nabożeństwo żałobne
166. Nr. 330/ W dniu [...] zmarł nagle w W-wie w czasie pracy Inż. Aleksander Weikert [...]
167. Nr. 330/ W dniu 28.XI.br. zmarł nagle w czasie pełnienia obowiązków służbowych Inż. Aleksander Weikert [...]
168. Nr. 332/ Ś.p Winarska Helena z Lasotów zmarła na obczyźnie 15.XI.1950 przeż. lat 68. Naboż. za spokój duszy ukochanej matki w kośc. Zbawiciela 4. XII.1950r. o 7.30 rano. Córka i syn
169. Nr. 335/ Ś. P Ludmiła – Elżbieta RYCHLEWSKA b. nauczycielka zmarła dnia 3 grudnia 1950r. przeżywszy lat 48. Wyprowadzenie zwłok z kościoła przy ul. Ratuszowej, dnia 6 bm. g. 9.30 na cmentarz Bródzieński Mąż
170. Nr. 336/ nota – artykuł W 100 rocznicę śmierci gen. Bema BUDAPESZT (PAP) Naród węgierski uroczście obchodzić będzie 10 bm. 100 rocznicę śmierci polskiego bohatera narodowego i bojownika o wolność Węgier gen. Bema. [...]
171. Nr. 338/ Za spokój duszy ś.p Hanny LIPSKIEJ lat 23 ps. „Anna” rozstrzelanej 23.9.44r. na Powiślu odprawiona będzie msza św. 10.12. rb. o 6 min 30 w kośc. na Kamionku (ul.Grochowska) w kapł. Matki Boskiej. Zwłoki ekshumowane i pochowa. zostały we wrześniu rb. na cment. Wojskowym Powązki Kwat. A2, rząd 4 grób 4. Rodzina
172. Nr. 340/ nota-artykuł Prof. Wojciech Weiss W Krakowie zmarł jeden z najwybitniejszych polskich malarzy i pedagogów współczesnego pokolenia Wojciech Weiss. Urodzony w 1875r. prof. Weiss przez ponad 50 lat łączył działalność pedagogiczną z pracą twórczą. Brał udział w setkach wystaw w kraju i za granicą. Wiele dzieł artysty zdobi muzea polskie. W rb. na I-ej Ogólnopolskiej Wystawie Plastyki w Warszawie zdobył I-szą nagrodę w dziale malarstwa. Pogrzeb artysty odbędzie się w Krakowie 12 bm. Z powodu zgonu prof. Weiss m.in. Kultury i Sztuki S. Dybowski przesłał na ręce wdowy po artyście depesze kondolencyjną.
173. Nr. 340/ nota-artykuł W 100 rocznicę zgonu Józefa Bema Bohater dwu narodów [...]
174. Nr. 341/ prof. Maksymilian Huber. W Krakowie zmarł jeden z najznakomitszych uczonych polskich, laureat Państwowej Nagrody Naukowej, prof. Akademii Górniczo-Hutniczej, dr. inż. Maksymilian Huber. Maksymilian Huber ur. się w r. 1872 w Krościenku

nad Dunajcem. w r. 1908 objął stanowisko prof. Politechniki Lwowskiej, gdzie sprawował też funkcje rektora. w r. 1928 powołany został na katedrę Politechniki Warszawskiej. Po wojnie objął katedrę Politechniki Warszawskiej. Po wojnie objął katedrę stereomechaniki technicznej w Politechnice Gdańskiej. W r. 1949 obejmuje katedrę wyższych zagadnień mechaniki w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Prof. Huber był autorem z górą 100 prac naukowych i szeregu podręczników.

175. Nr. 342/ Dnia 9 grudnia 1950r. zmarł w Krakowie doktor inżynier Maksymilian Tytus Huber [....]

176. Nr. 344/ Ś. P Kazimierz Skórewicz inżynier Architekt Prof. Polit. Warsza. zmarł 11.XI.1950r. przeż. lat 84. Naboż. zał. 15.XII rb. o 11-ej w kośc. Karola Brom. na Powązkach, po czym wyprowadz. zwłok na cmentarz miejscowy STOWARZYSZENIE ARCHITEKTÓW R.P.

177. Nr. 355/ Dr Juliusz Krzyżanowski We Wrocławiu zmarł przeżywszy 57 lat wybitny humanista dr Juliusz Krzyżanowski, prof. filologii angielskiej na Uniwersytecie Wrocławskim, członek Polskiej Akademii Umiejętności. Zmarły uczony był autorem licznych prac z zakresu filologii klasycznej a w szczególności angielskiej. Uchodził za najwybitniejszego polskiego szekspirologa.

178. Nr. 141 (2002)

181. Nr. 249 (2109)

182. Nr. 303 (2163)

G. B. Shaw
nie żyje

W czwartek 2 bm. zmarł George Bernard Shaw, światowej sławy dramaturg i satyryk. Znakomity pisarz urodził się w 1856 r. w stolicy Irlandii, Dublinie. Pierwszym jego wiel-

tych dawnych zasiłki rodzinne należą pracowników za listopad br., wypłaconym pracownikom dodatkowo po dwie kłote nowe za każde sto złotych dawnych przedwzrostnia wypłaconego zasiłku rodzinnego. Wypłat tych należało do końca do 10 bm. włącznie. Sposób realizacji się z ZUS-om i kalendarzem tych wypłat ustalony zostanie odrębnym zarządzeniem Min. Finansów.

Wspodjęto renty 3 za 100

Wszystkie renty, nadane przez Centralę i Oddziały ZUS przed 30.X i podjęte przez ogólników przed tą datą, są wypłacane przez pocztę w stosunku 100 zł dawnych równo 3 zł w nowym pieniądzu.

Przewidziane uchwałą Rady Ministrów z dnia 28.X jednorazowe zasiłki, zależne od daty przekazania renty za październik br., są w toku obliczenia i zostaną przekazane rencistom do 15 bm.

SIEWY JESIEŃ
Obszar obsiewu
Komunikat M

W całym kraju zakończono

G. B. Shaw
nie żyje

W czwartek 2 bm. zmarł George Bernard Shaw, światowej sławy dramaturg i satyryk. Znakomity pisarz urodził się w 1856 r. w stolicy Irlandii, Dublinie. Pierwszym jego wiel-

tych dawnych zasiłki rodzinne należą pracowników za listopad br., wypłaconym pracownikom dodatkowo po dwie kłote nowe za każde sto złotych dawnych przedwzrostnia wypłaconego zasiłku rodzinnego. Wypłat tych należało do końca do 10 bm. włącznie. Sposób realizacji się z ZUS-om i kalendarzem tych wypłat ustalony zostanie odrębnym zarządzeniem Min. Finansów.

Wspodjęto renty 3 za 100

Wszystkie renty, nadane przez Centralę i Oddziały ZUS przed 30.X i nie podjęte przez ogólników przed tą datą, są wypłacane przez pocztę w stosunku 100 zł dawnych równo 3 zł w nowym pieniądzu.

Przewidziane uchwałą Rady Ministrów z dnia 28.X jednorazowe zasiłki, zależne od daty przekazania renty za październik br., są w toku obliczenia i zostaną przekazane rencistom do 15 bm.

SIEWY JESIEŃ
Obszar obsiewu ozimych
Komunikat Min.

W całym kraju zakończone zostały Ministerstwem Rolnictwa i R.R. informacja o wynikach.

Obszar zasiewu ozimiu w roku bieżącym zwiększono o blisko 270 tys. ha. Obszar obsiewu żyta jest taki sam, jak w roku ub., plan obsiewu rzepaku przekroczono o 75 proc., a plan obsiewu pszenicy o 16 proc. Nie wykonano jedynie planu obsiewu jęczmienia, powodu nieprzewidywanego jesiennego mrozów i opóźnienia w uprawach wśród części rolników uprzedzenia siewu tej rośliny w jesieni.

Najwcześniej przystąpiły do siewu i najwcześniej je ukończyły PGR-ów i spółdzielnie produkcyjne.

W czasie siewów warunki atmosferyczne były ciężkie. Mimo jednak sprzyjającej pogody, w większości województw siewy zostały wykonane

budowy, pomóc, a jaką Rząd spieszny budowlany Warszawy, wyczerpuje — więc, przekracza obecne możliwości Państwa. Rząd i Krajowa Rada Narodowa wyróżniły robotników budujących Warszawę, bo szybka odbudowa Warszawy stała się sprawą naszego honoru narodu, bo praca robotników warszawskich odbywa się w warunkach nieporównanie cięższych, niż gdzie indziej.

Robotnicy budujący Warszawę winni docenić dobrą wolę Rządu i odpowiedzieć na nią naprawdę wydatną i wzmożoną pracą. Wydatna praca — to skrócić o połowę terminów odbudowy, t. j. szybciej odnalazć odpowiednie ludzkie warunki bytowania dla umęczonej ludności stolicy.

dobrze rozumie, że idzie tu o prowokację, o budzenie nieufności w Armii Czerwonej, do społeczeństwa polskiego, o wywoływanie represji i ogólnego zamętu. Idzie o stanie paniki. Terrorysta ponawia morderstwa w tych samych okolicach, tak w „Lilostokim”, w „Supraślu”, zamordowawszy raz trzech młodzieńców, w kilka dni później wy mordował tam 19 osób. Ludzie są przerażeni, uciekają do innych wsi. Do tego prowadzi ta metoda. Kiedy się walka w szczególności, co się widzi? Oto, jak w Supraślu, terrorysta zaciągnął 16-letniego chłopca na posterunek i tam, kazawszy mu stanąć twarzą przed sztandarem Polski, wałę w głowę, a mózg i krew przyska na symbol Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, na biało-czerwona flagę. Ktoś to robi? — Robi to różnorodna mieszanina zbrojecka (z Niemcami włącznie), ale przewodzi, ale hasła stawia fałszywym

Główna przyczyna ryzyka i cen, zarówno przemysł, jak i rolnictwo, które oczywiście nie zarobno chłwaikowi umysłowości i doproważ można tylko p artykułów pr

Stas obecniakim ze i ograbienia, stacji przemysłowym okrywę zaopatrz dukty, któ

Sprawa stopniu ocyników, czenia rzpotrzeb w interesówsym dółtę kadęmysłowy

W pwykonaiku stmyłobna (z

Pogrzeb gen. bryg. Aleksandra Waszkiewicza

W dniu wczorajszym w Centralnym Domu Żołnierza Polskiego w Warszawie (Aleja Szucho) stanęła trumna dowódcy 5-ej dywizji piechoty WP., gen. bryg. Aleksandra Waszkiewicza, który poległ na polu chwały w walce z Niemcami.

Wyprowadzenie zwłok nastąpi dziś o godzinie 10-ej rano.

Aleksander Waszkiewicz rozpoczął karierę wojskową jako zwykły szeregowiec Armii Czerwonej. Szlify generalskie za-

wdzięczał zasługom na polu walki. Ukończył akademię wojskową imienia Frunze, gdzie następnie był wykładowcą.

W momencie utworzenia Wojska Polskiego wstąpił w jego szeregi. Był twórcą 5-ej Dywizji Piechoty i jej dowódcą. Ogromnie ceniony jako wysokiej klasy fachowiec wojskowy, walczył na czele swej dywizji w ostatnim etapie wojny z Niemcami i tuż przed ostatecznym upadkiem hitleryzmu poległ na polu walki bohaterską, żołnierską śmiercią.